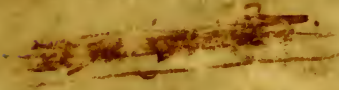

113

50 ff. uncolored
12 v. 1/2
unclassified

Bibl. Patrum Soc. Jesu

in Residentia Monast.

Series

G 1057

PERKINS LIBRARY

Duke University

Rare Books

**THE THOMAS L. PERKINS
COLLECTION**

PRAXIS
EXERCITIORVM
SPIRITVALIVM

Hom. tertias
IHS
Prov. Germ.
S. J.

P. N.

S. IGNATI.

AUCTORE

P. Sebastiano Izquierdo Alcarazense
Societatis IESV

*eg de Mylly
Can. Aquino*

ROMÆ, Typis Ioannis Francisci Buagni . 1695

SVPERIORVM PERMISSV.

Docente magistra. Religionis Rep. Abb.

3
MONITA QUÆDAM
circa hæc Exercitia .

Nomine Exercitiorum Spiritualium com-
plexus est S. Ignatius omnem rationem
examinandi conscientiam, meditandi,
contemplandi, orandique mentaliter,
& vocaliter, & alias spirituales operationes,
quibus anima sese exercet, vt ab omnibus suis
spiritualibus morbis, idest, inordinatis affectio-
nibus liberetur, agilisque subinde reddatur, &
expedita ad rectâ, tutòque currendum in suum
vltimum finem. Qui consistit in seruiendo, ho-
norando, & glorificando Creatorem suum, ip-
siusque in omnibus voluntatem adimplendo in
præsente vita, & per merita bonorum operum
eodem in altera absque vlllo fine fruendo.

Ad hæc omnia consequenda, quanta sit ex-
cellentia Exercitiorum S. Ignatij, constat primò.
Quia medium sunt inspiratum à Deo homini
litterarum rudi sub ipsum suæ conuersionis ini-
tium, quando, dum Manresæ pœnitentiam age-
ret, eximijs eum illustrationibus supernaturali-
bus in Magistrum, & Ducem tot animarum
ipse Deus formare cæpit. Constat secundò ab
experientia. Medijs si quidem his exercitijs
S. Pater primos suos Socios Deo lucratus est.
Societatem Iesu fundauit; & toto Terrarum
Orbe propagauit. Eisdemque medijs vbique

innumerabiles, mirabilesque conuersiones, ac mutationes vitæ in omni hominum genere sunt effectæ, hodieque passim efficiuntur. Quin vltus vnquam sit repertus, quem ijs sese excoluisse pœnituerit. Constat tertio ab æstimatione, quam eorum habebat S. Pater. Qui, cum M. Mionam suum olim confessarium Parisijs degentem litteris datis Venetijs 16. Nouembris 1536. ad obeunda illa hortaretur, subiungit. *Tum si te facti pœnituerit, præterquam quod pœnam à te mihi imponendam nullam recuso, putato me irrisorem personarum spiritualium. Et paucis interiectis. Semel, & iterum, & tertio, & quoties valeo, ob Dei obsequium idem ipsum efflagito: ne ad extremum Diuina Maiestas requirat ex me, quòd non à te totis meis viribus postulauerim, Cùm sit illud optimum, quod ego in hac vita possum cogitare, sentire, & intelligere, tum vt homo sibi ipsi proficere, tum vt in alijs multis fructificare, eisque prodesse possit.*

Hæc porro Exercitia S. Pater in quatuor hebdomadas diuisit. In quibus mirà arte, & ordine eum, qui se exercet, per quosdam gradus à principio conuersionis ad fastigium vsque, perfectionis perducit. Respondentque illæ tribus vijs, Purgatiuæ, illuminatiuæ, & Vnitiuæ, per quas totum iter spirituale Theologi mystici partiuntur. Quare in illis integrè peragendis triginta dies expendi solent. Verùm, quia paucis id integrum est, vniuersam quatuor illarum

rum hebdomadarum substantiam ita ad spatium vnus hebdomadæ octo dierum reducimus, vt quisquis ijs serio se tradiderit, ex hac vnâ omnem quatuor illarum fructum percipere possit.

In vsu horum Exercitiorum duæ personæ solent interuenire. Vna est is, qui Exercitia agit, altera est Pater spiritualis, seu Instructor, qui ea ipsi quotidie tradit, siue exponit. Vt plurimumque fit hoc intra cubiculum alicuius Collegij, aut Domus nostræ Societatis, vbi, qui agit Exercitia per octo dies manet inclusus. Quoniam verò hac ratione pauci illa agere possunt, pauci absolutè agunt illa, & eorum fructum participant. Vtinamque omnes vbique Christiani quotannis semel agerent; vti agimus in Societate nos Religiosi. Aliam profectò faciem Mundus haberet. Propterea, vt omnibus viris, & scæminis cuiusuis status, & conditionis horum Exercitiorum vsus facilem reddam, omnibus ego trado libellum hunc, qui loco Instructoris eis esse possit. Omnibusque pariter consulo, vt eo ducti semel quotannis huiusmodi faciendis Exercitijs se dedant; si & piè viuere, & suam æternam salutem obtinere desiderant. Ad quod præstandum vnusquisque frequentia documenta obseruabit.

Primum. Ab omnibus omninò negotijs per octo dies sese expediat, vt in suæ animæ summo, & vnice necessario negotio totam suam

attentionem possit impendere . Deinde in aliquo suæ domus cubiculo ad rem opportuno includatur: ex quo per totos octo dies non exeat, nisi ad res præcisè necessarias : cum nemineque , præterquam cum Deo , commercium vllum habeat . Prætereà quaternas quotidie horas orationi mentali (quæ præcipuum est Exercitium) dare debet , eà videlicet ratione , quam mox præscribemus : cuius materiam præbebit Exercicium vnicuique diei respondens iuxta ordinem quo scripta sunt . Reliquas autem horas diei expendet iuxta sequentem distributionem .

Si surgat è lecto hora 6. matutina, à 6. cum dimidia vsque ad 7: cum dimidia primam horam orationis aget . Inde vsque ad 8. examinabit eam , & leget in aliquo pio libro . Ab 8. vsque ad 9. audiet Missam (si commodè potest) & recitabit Horas minores Officij maioris, vel parui S. Mariæ D.N. aut eius Coronam , vel Rosarium . A 9. vsque ad 10. leget in libro spirituali , & præparabit se ad orationem . A 10. vsque ad 11. aget Orationem . Indequè vsque ad prandium examinabit illam , & faciet examen conscientia . Post prandium , & quietem vsque ad 3. recitabit Vesperas , vel Coronam , & leget historiam Vitæ alicuius Sancti , & præparabit se ad orationem . A 3. vsque ad 4. aget orationem . A 4. vsque ad 5. examinabit illam , & recitabit Matutinum cum Laudibus, aut vnâ

Coronam . A 5. vsque ad 6. leget In libro spiri-
 tuali , & præparabit se ad orationem . A 6.
 vsque ad 7 aget orationem . Et inde vsque ad
 Cœnam recitabit vnâ Coronam , & leget in
 aliquo pio libro . Postea, antequam eat cubitum,
 præparabit se ad orationem diei sequentis , & fa-
 ciet examen conscientia . Atque hæc , vel paulò
 diuersa erit quotidie distributio temporis .

Verùm ad experiendum plenè summam
 horum Exercitiorum vim , præter dicta , sequen-
 tia quoque sunt necessaria . 1. Facere illa cum
 tota mentis applicatione, cum omnibusque, quas
 ipsa postulant , circumstantijs . Medicamentum
 quippe aut non applicatum , aut non cum cir-
 cunstantijs præscriptis à Medico applicatum,
 eam vim , qua cæteroqui pollet , non exerit . 2.
 Aggredi illa cum totali resignatione in volun-
 tate Dei , vt ipse pro beneplacito suo in sua
 creatura operetur . 3. Instructori, si adsit, vel alicui
 Confessario eligendo plenè obedire , & omnes
 animi motus integrè patefacere . 4. Distributio-
 nem temporis exactè seruare . Id enim Exercitijs
 ritè obeundis apprimè conducit . 5. Cogitatio-
 nes lætas excutere : omninoque se continere
 intra cubiculum cum eâ dumtaxat luce , quæ
 fuerit necessaria , quando est legendum : extra
 illud vero , si quando exeundum, totalis silentij,
 ac modestiæ curam habere . 6. Castigationem
 aliquam corporis cum approbatione Instructo-
 ris , vel Confessarij adijcere .

8
*DOCUMENTA CIRCA ORATIONEM
mentalem, siue Meditationem.*

Orationis mentalis, siue Meditatio aliud non est, quàm aliquod dictum, vel factum reuocare in memoriam: & circa illud cum intellectu ratiocinari, ponderando substantiam, accidentia, & circumstantias eius, aliudque ex alio concludendo: sicque mouere voluntatem ad sana consilia, probos affectus, & sancta proposita concipienda, in quo stat fructus orationis.

Antequam quis ad orationem accedat, puncta in illà meditanda debet præparare, & secum in memoria ferre. Quod faciet præsertim quando cubitum it; vt sub illorum cogitatione, & horæ, qua surrecturus est, obdormiscens, statim ac mane expergiscitur, facilius possit, vti debet, cæteris obiectis exclusis, illa in memoriam reuocare.

Duobus circiter passibus ante locum, vbi est orandum, animum sursum eleuet, consideretque habere se præsentem, ac spectatorem, Deum, qui benigne ipsum, & magno salutis ipsius studio velit audire. Expendat, cum rerum omnium Domino, ac de rebus summi momenti, quales sunt spectantes ad suam æternam salutem, se loquuturum. Tum propiùs accedens in genua procumbat, eique summam, quam possit reuerentiam, & adorationem exhibeat. Hæc omnia breuiter expedienda sunt.

Situs

Situs corporis vt plurimum flexis genibus erit. Quòd si tamen plus attentionis, aut deuotionis percipiat pronus in terram, vel stans, ita faciat. Et si aliud non permittat infirmitas corporis, petità à Domino venià, sedere poterit.

Mox præmittet Orationem præparatoriam, qua petat à Deo gratiam, vt ad maiorem ipsius gloriam, & animæ suæ profectum eam horam impendat.

Deinde ad maiorem attentionem orationis, ad continendamque Phantasiã, eamque quando aliò diuertitur, colligendam. Compositionem loci faciet, hoc est, imaginem aliquam corpoream eorum, quæ meditaturus est, sibi effinget, repræsentantem res, personas, locum, & alias circumstantias, prout postulauerit materia meditationis.

Tum sequetur Petitio, qua petet à Deo lumen, & gratiam ad colligendum ex ea oratione fructum ipsius materiæ consentaneum, qualis erit talis, aut talis virtus, talis ve, aut talis sensus amoris, doloris, timoris, &c.

Post hæc proponet sibi vnum ex punctis, quæ præparata fert, & circa illud ratiocinabitur, ponderans cuncta, quæ ad ipsum pertinent; suamque ratiocinationem, atq; ponderationem diriget ad excitandã, ac permouendam voluntatem, vt affectus probos eliciat; qui est orationis finis; in quo tota substantia eius, fructusq; consistit; non in cogitationum, discursuumue

sub-

subtilitatibus. Debet autem in vnoquoque puncto quiescere, quin transeat ad aliud, quandiu specialis aliqua lux, vel gustus, vel sensus spiritalis, quem percipit ex illo, durauerit; aut certe donec ex illo plenè sibi fit satisfactum. Quem admodum, cui sapit alicuius feruli cibus, donec ex illo sibi est satisfactum, non remouet, vt sumat aliud ferulum.

In fine demum Orationis fit Colloquium.

(licet etiam in principio, & in medio, & quoties quis se ad illud motum senserit, fieri possit.)

Quod Colloquium aliud non est, quàm familiariter loqui cum Christo Domino, cum Deipara,

vel cum SS. Trinitate, aut aliqua ex Diuinis Personis. Idque varias interim sibi personas aptando; seu creaturæ cum Creatore; seu serui cum

Domino; filij cum Patre, discipuli cum Magistro, ægroti cum Medico, amici cum Amico, mendici cum Diuite colloquentis: atq; seu con-

filium in dubijs, seu auxilium in necessitatibus implorantis; & ex parte quidem Dei bonitatem

ipsius infinitam, & merita Christi; ex sua verò periculum, in quo versatur, necessitatem, & miseriam, qua premitur obtendentis. Aduertat autem

tùm vel maximè, vt pote loquentem immediatè cum Deo, cum singulari reuerentià debere se gerere. Huic Colloquio plerumque finem

imponet oratio aliqua vocalis: puta, si cum Beata Virgine habitum est, *Aue Maria, &c.*

si cum Sanctissima Trinitate, *Pater noster, &c.*

si cum

si cum

si cum Christo Domino . *Anima Christi, &c.*

Finite Oratione, examinabit, quomodò ea sibi successerit . Si benè, reddet gratias Deo. Si malè, causam disquiret . Quam si repererit sibi culpabilem, vel quia negligenter se gesserit, vel quia documenta tradita non obseruauerit, cum dolore de factò proponat emendationem in posterum . Aduertet item bona desideria, & proposita à se concepta, memoriæque commendabit, vt suo tempore exequatur .

Hic est modus orationis mentalis, quem tradit S. Ignatius in suis Exercitijs, facilis, securus, & omnibus omnino communis, siue sapientibus, siue ignorantibus, siue benè intelligentibus, siue rudioribus . Consistit enim in eo, quòd utamur nostris potentijs naturalibus in rebus spectantibus ad nostram spiritualem salutem, & perfectionem, quemadmodum utimur illis in rebus spectantibus ad cætera quæque negotia humana. Nimirum memoria utimur proponendo rem, seu materiam; de qua est agendum . Intellectu utimur, discurrendo, seu ratiocinando circa illam eo fine, vt moueamus voluntatem, seu nostram, seu alienam ad id, quod intendimus . Voluntate denique utimur, eos affectus exequendo, qui materiæ, de qua agitur consentanei, atque proportionati sunt .

Cofiderād.º e finis, & sm̄ sinem' dirigend.º ē curs.º Caf. Col. 17

13

EXERCITIUM I.

De Principio, & Fundamento.

Hoc Exercitium, seu Meditatio, siue potius materia eius, Principium, & Fundamentum appellatur. Principium quidem. Quia in negotijs humanis à fine tanquam à primo mouente procedunt omnes operationes: & hic proponitur considerandus vltimus finis hominis. Fundamentum autem. Quia vitæ rationalis, Christianæ, & perfectæ, totiusque eius spiritualis ædificij reuerà fundamentum est.

Suppositis igitur documentis datis circa Orationem mentalem. Oratio præparatoria erit, quam ibi indicauimus; & quæ in omnibus Exercitijs semper est eadem. Compositio loci erit. Considerare omnes creaturas tanquam quosdam riuiolos exeuntes ex Deo veluti ex mari immenso, vt redeant ad ipsum veluti ad suum finem, & centrum; meque vt vnam ex illis. Petitio autem. Postulare à Deo intensum lumen ad cognoscendam magnitudinem, atque excellentiam finis, ad quem creatus sum, ad eligendaque media quibus sum illum consequuturus; firmumque, & efficax propositum talia media exequendi, cæteris omnibus quibusque rebus omnino postpositis, ac spretis.

Primum punctum. Creauit me Deus, eduxitque ex nihili abyfso pro sola sua bonitate,

re-

relinquens in illo alios homines infinitos possibiles, quos si creasset, seruijssent ipsi meliùs, quàm ego. Deditque mihi *Esse*, non quaecumque, sed intellectuale, rationale, spirituale, paulò minus, quàm Angeli; faciens me ad similitudinem suam, & capacem sui. Finis autem, ad quem me creauit, fuit, vt in hac vita debitum ei famulatum, cultum, & honorem semper deferrem, omnes meas, ab ipsoque acceptas facultates naturales, ac supernaturales in eo penitus impendendo. Et vt per merita meorum operum æternam Beatitudinem, qua fruitur ipse, obtinerem.

Ponderabo primò. Quanta teneor obligatione ad impendendum totum, quod sum, & totum, quod operari possum, in obsequium mei Creatoris: quæ obligatio tam intrinseca mihi est, vt in mea ipsà essentià imbibita sit. Si enim, qui plantat vineam, ius habet ad colligendum fructus eius; & qui ædificat domum, ius habet ad habitandum in eà; & qui emit mancipium omnium actionum eius dominus est; quale ius, quale dominium habebit Deus mei, & mearum titulo Creatoris, Conseruatoris, & Cooperatoris, à quo non minùs, quàm essentialiter cuncta dependent? Vnde sequitur, omnem actionem humanam Diuinæ voluntati aduersantem manifestam esse iniustitiam contra dominium Dei.

Ponderabo secundò, Quanta sit altitudo huius mei vltimi finis: quo excellentiorem nullatenus habere potui. Natus enim sum, non

vt

vt seruiam Regibus , Imperatoribus ve terrenis ,
aut Angelis cælestibus ; sed vt seruiam summo
Regi, ac Domino omniũ. Natus sum non vt fruar
huius Mundi caducis, ac perituris bonis, hono-
ribus, diuitijs, delitijs, sed vt fruar illo summo, &
æterno Bono , in quo sunt omnia simul . Natus
sum , vt sim Beatus eadem Beatitudine , qua est
Beatus ipse Deus . Discurram per illud Pelagus
immensum Diuinarum Perfectionum , *Esse* sine
principio ; Bonitatem , & Pulchritudinem infi-
nitam ; Sapientiam, in cuius conspectu sunt om-
nia ; Omnipotentiam , quæ cuncta fecit ex nihi-
lo ; & sine labore conseruat ; Immensitatem, quæ
totum replet ; Iustitiam, Misericordiam ; Benigni-
tatem ; Liberalitatem , &c. Vt aliquem tandem
conceptum faciam infinitudinis illius Boni, ad
cuius amabilissimam possessionem creatus sum .

Ponderabo tertio . Quanti momenti sit
consecutio mei vltimi finis . Si enim consecutio
Regni temporalis tanti momenti reputatur , vt
propter illam tot thesauri, & tot vitæ hominum
exponantur , & expendantur ; totque impen-
dantur curæ , vigiliæ , sollicitudines , & diligen-
tiæ . Consecutio Regni æterni quanti momenti
censeri debet ? & quot expensas propter illam
debemus facere ; quot curas, quot sollicitudines,
quot labores subire ? Maxime , quòd si illud
amittimus , non tantum manemus sine illo , vt
euenit in amissione Regni temporalis , sed ne-
cessario incidimus in extremum tam horribile ,
quàm

quàm est Infernus cum omnibus suis æternis pœnis .

Ponderabo quartò . Quàm sit tremenda contingentia , in qua viuo , vel ascendendi ad Cœli gloriam æternam , vel cadendi in Inferni pœnam æternam . Cum iam sit necesse , vt altera ex his tam contrarijs fortibus eueniat mihi : & id sit dependens à libertate tam infirmà , tamq; impetitâ ab inimicis , qui me perdere satagunt . Expendam , quid mihi proderit , omnibus huius Mundi bonis per breue tempus vitæ potitum esse , si tandem prolabor in illum profundum abyssum æternorum malorum ? sicut è contra quid mihi oberit , omnibus malis pœnæ huius Mundi perpeffum esse , si comparo illis sublimem illam fœlicitatem æternorum bonorum ?

Respiciam attentè totam meam vitam præteritam . Planèque deprehendam , quàm multa , & magna errata commiserim circa mei vltimi finis consecutionem : quàm eius vixerim oblitus : quàm negligenter procurauerim : quàm obiter egerim de negotio tam principali , imò vnice necessario , & summi momenti : quàm sæpè fuerim in periculo me perdendi in æternum . Ijsq; & alijs erratis bene perspectis , firmissimum , efficacique concipiam propositum illa impostèrùm corrigendi .

Secundum punctum . Vniuersæ creaturæ à Deo , vt seruiant homini , facta sunt . Aliæ seruiunt , vt alatur : aliæ , vt vestiatur : aliæ vt curetur :

tur; aliæ vt delectetur: vel ipsi Angeli sunt destinati ad custodiam eius. Gessit se Deus cum homine, sicut se gerit Pater cum Filio, cui missio in Academiam de cunctis necessarijs abundè prouidet; non certè vt ludat, aut otietur, sed vt magis commodè incumbat studijs suis, qui est finis eius. Vel, sicut se gerit Rex cum seruo absente, quem volens sibi præsentem, ei prouidet de cunctis necessarijs ad iter; non quidem, vt remoretur, aut aliò diuertat, sed vt commodiùs, citiùsque ad Regis præsentiam accedat.

Ponderabo primò. Quantum Deus diligit hominem, cui tot contulit beneficia, quot sunt creaturæ. Et quàm gratum debet sese gerere homo erga tam prouidum, ac liberalem Benefactorem.

Ponderabo secundò. Quàm magna est dignitas hominis, cuius seruitio sunt destinatæ; & cuius dominio sunt subiectæ cæteræ creaturæ.

Ponderabo tertio. Quomodò cæteræ omnes creaturæ implent, semperque ab initio Mundi impleuerunt munera, ad quæ tanquam ad eorum fines Deus creauit illas: Sol, & Luna illuminando: Stellæ influendo: Elementa cooperando: Mixta omnia operando, vnumquodque secundum suam naturam, & tempore suo. Solus homo ingratus, & insipiens vel eo maximè, quod est perfectior, vt pote rationalis, & liber, à suo fine præuaricatus est. O peruersitas mea!

B

Quid

Quid propter illam mereor ?

Tertium punctum . Posito, quòd Deus cæ-
 teras res omnes creauit, vt, feruendo homini,
 ipsum iuuarent ad ipsius finem consequendum,
 sequitur, eatenus debere hominem illis vti, qua-
 tenus se ad id iuuant ; & eatenus ab illis fugere,
 quatenus se ad id impediunt, quærendo scilicet
 in eis solam vtilitatem ad suum vltimum finem
 absque alijs respectibus. Itaque, quemadmodum
 in medicamentis non attenditur, an sint dele-
 ctabilia, aut molesta, sed tantum, an sint vtilia
 ad obtinendam valetudinem : & in vijs non at-
 tendimus, an sint planæ, vel salebro sæ, sed an
 ad terminum itineris nostri perducant : & arti-
 fex non attendit ad grauitatem, aut leuitatem
 instrumenti pro suo opere necessarij . Ita in di-
 uitijs, aut paupertate, in honore, aut ignominia,
 in valetudine, aut ægitudine, in delectatione,
 aut dolore, in omnibus demum euentibus siue,
 prosperis siue aduersis, quibus in hac vita sumus
 obnoxij, vt eos amplectamur, vel reijciamus, vt
 quæramusve, vel fugiamus, non est nobis atten-
 dendum ad eorum prosperitatem, aut aduersita-
 tem, dulcedinem, aut amaritudinem, suauitatem,
 aut acerbitatem ; sed, præscindendo à cæteris
 omnibus, ad vtilitatem, quam habent respectu
 nostri ad nostri vltimi finis consecutionem .

Ponderabo. Quomodò ex defectu huius at-
 tentionis nascuntur omnes perturbationes, per-
 uersitates, atque peccata Mundi . Lites, dissen-
 siones,

fiones, bella, discordiæ, inquietudines, tristitiæ, timores, & cætera mala culpæ, & pœnæ, sub quibus totus hic Mundus gemit, inde nascuntur, quòd homines non vtuntur creaturis ad finem, propter quem Deus creauit illas. Quo fit, vt violenter illæ, præterque debitum ordinem actę, dum proprio fine manent frustratæ, nec profint ad extraneum. Clavis facta est ad aperiendam portam, cultellus ad scindendum panem; si quis, finibus permutatis, conetur cultello portam aperire, & clauis panem scindere, totum violentia erit, & nihil fiet.

Respiciam Vitam meam præteritam, ponderando mearum intentionum, & actionum perversitatem. Qua solum quæsiui in creaturis, quod sapidum est, & delectabile, immemor penitus vtilitatis earum ad meum vltimum finem. Cùm tamen solam hanc quærere deberem: quandoquidem non ad aliud viuo in hoc Mundo, quàm ad talem finem quærendum, & procurandum: & qui totus est in aliquo procurando fine, æd nihil aliud attendit præterquam ad vtilitatem mediorum.

Quartum punctum. Ex dictis sequitur: debere nos indifferentes constituere ad assumendas, vel relinquendas creaturas, seu quaslibet res huius Mundi, quatenus illæ consequutioni nostri vltimi finis, vel proderint, vel oberint. Sicut Viator in biuio positus indifferens redditur ad capiendam eam ex duabus viam, qualif-

cumque sit, quæ in terminum sui itineris tendit. Et ægrotus ad sumendum medicamentum, seu dulce sit, seu amarum, quo obtenturus est sanitatem. Et Artifex ad arripiendum instrumentum, quo ad suum opus eget, seu graue sit, seu leue.

Quòd si ægrotus, vt obtineat sanitatem incertam, conseruetque vitam transitoriam, plenè se tradit arbitrio Medici, nec legem vllam ei imponit circa medicamenta ab illo sibi præbenda, expositus ad assumenda quælibet, seu sapida sint, seu insipida. Quænam amentia est, propter salutem perpetuam, & vitam æternam animæ nostræ non tradere nos plenissimè arbitrio Medici Cælestialis cum omnimoda indifferentia, ad amplectenda quæcumque media ipse nobis quocumq; modo paternali suà prouidentia prouiderit?

Hæc indifferentia ad amplectendas, vel reijciendas quaslibet res, prout iuuerint, vel obstitierint ad consequendum vltimum finem, tanti momenti est, vt, qui eam habuerit, securus haud dubiè de illius consecutione poterit esse: quia nihil erit, per quod hæc possit ipsi impediri. Qui verò eam non habuerit, in periculo perdendi illum semper versabitur, propter multa impedimenta, quæ non possunt non ipsi occurrere in vità præsentis. Quocirca ad huiusmodi indifferentiam comparandam omnes satagere debemus. Comparatur autem ab illis,

qui

qui ab omnibus rebus huius Mundi suos affectus remouent .

Hic iterum respiciam me cum magnà uerecundià , & pudore , uidens , quantà cum cæcitate uixerim , non aliam mearum actionum regulam habens, quàm meos inordinatos affectus. Dedit mihi Deus creaturas, ut me conducerent ad ipsum . Et ego in illis meam requiem quaesiuui . Dedit , ut uterer eis tanquam medijs . Et ego in illis posui meum ultimum finem, diligens eas plùs , quàm Deum . Dedit , ut per illas tanquam per gradus quosdam in Cælum ascenderem . Et ego ex eis construxi scalam , ut descenderem in Infernum . Dedit , ut illæ mihi seruirent . Et ego me feci seruum earum . Dedit , ut illas sub pedibus ponerem . Et ego eas posui supra caput . Quæ abiectio est hæc ? Quæ inordinatio ? Quæ monstrositas uitæ ? Qui abusus rerum ? Quid meretur , qui ita uixit ?

Colloquio finiam , petens à Deo misericordiam , & gratiam , ut tot , ac tanta errata corrigam, utque proponens animo cum efficacità omnimodà consequi meum ultimum finem , utar creaturis præcisè , ut utilibus ad consequendum ipsum absque alijs respectibus . Pater noster .

EXAMEN PARTICVLARE.

DE EXAMINE GENERALI

quotidiano Conscientiæ.

HOc examen valde est comendatum, vſitatumque à Sanctis Patribus, vtpote medium magni momenti ad purificandam animam, ad acquirendam perfectionem, & ad reddendam ſecuram æternam ſalutem.

Purificatur anima cognoscendo internas radices vitiorum, vt extirpentur; notando externas occaſiones caſuum, vt caueantur; & pœnitendo de peccatis, defectibusque commiſſis, cum firmo emendationis propoſito, vt impoſterum euitentur. Quæ omnia per Examen hoc obtinenda veniunt. Quoniam radices internæ vitiorum tunc nobis ſe detegunt, vt extirpentur, cum defectus, peccataque animaduertimus, in quæ frequentius cadimus. Quod aſſequi nequit qui non ſe examinat: quemadmodum videre non poteſt, quæ intra domum ſuam eueniunt, qui extra illam eſt. Occaſiones externæ notantur, vt caueantur, quando reflexè conſpicimus, nos in eis offendiſſe: ſicut, qui offendiſt in lapide, ad illum reſpiciendum ſe vertit, vt iterum non offendant in illo. A qua cautela longè abſunt, qui non ſe examinant, atque adeò neque cum reflexione attendunt ad cauſas, & occaſiones ſuorum caſuum. Quo fit, vt iterum, & ſæpius in illis offendant, & cadant.

Pœnitentia peccatorum, atque defectuum, fir-
 mumque emendationis propositum excitantur
 in hoc Examine per considerationem fœditatis,
 & malitiæ ipsorum defectuum, ac peccatorum,
 multitudinisque malorum, quæ secum ferunt.

Perfectio acquiritur, mundando animam,
 continuò ab immunditia vitiorum; euellendo
 illa radicibus, ne iterum pullulent; plantando
 virtutes contrarias; atque ira colendo illas, vt
 quotidie robustiores, formosiores, perfectiores-
 que euadant. Quod totum fit per hoc Examen.
 Est quippe illud velut scopa, qua quotidie ani-
 ma, quæ domus est Dei, verritur, ac mundatur.
 Et velut instrumentum, quo in isto deliciarum,
 Dei horto quotidie extirpantur hærbæ noxiæ,
 ferunturque, & excoluntur, atque perficiuntur
 proficiuæ.

Æterna denique salus secura redditur, con-
 seruando semper in anima gratiam Dei; &, si
 quandoque per summum infortunium fors per-
 ditur, illam statim, & absque dilatione recupe-
 rando. Quod fit per actum perfectæ contritio-
 nis. Quæ vna est huius Examinis, & principa-
 lissima pars. Estque tam inæstimabile bonum,
 vt propter illud, esto alia deessent, deberet hoc
 Examen quotidie bis, aut saltem semel in nocte
 ante cubitum ab omnibus fieri. Ex defectu
 enim huius diligentia multi proculdubio dam-
 nati sunt, capientes somnum cum peccato, &
 in Inferno expergiscentes. Quis Christiano-
 rum

rum habens fidem, sciensque, se in statu peccati esse, audet, non dico ego cubitum ire, sed ne per vnam quidem horam in eo manere, potens ab ipso statim per contritionem exire; sciensque insuper, posse se per subitanam mortem, vti contigit multis, in Infernum præcipitari? Quis sciens, esse intra domum suam latronem, & inimicum capitalem, reciperet se ad dormiendum incurius antequàm illos, cum posset, foras eijceret? Latro est peccatum mortale, cum quo adest inimicus Dæmon, non iam intra domum, sed intra animam eius, qui peccauit. Qui potest, si vult, per actum contritionis illos expellere, gratiamque, & amicitiam Dei amissam recuperare: extrema haud dubiè dementia erit, id non præstare statim, & absque dilatione vlla.

Ad omnia dicta consequenda auxilia efficacia gratiæ Dei necessaria sunt, quæ in hoc quoque examine obtinentur medijs Actione gratiarum, & Petitione, quæ sunt partes eius. Et sunt veluti duæ clauës, quibus diuinarum misericordiarum fons aperitur, vt sine obstaculo currat cum abundantia.

FORMA HVIVS EXAMINIS generalis constat ex quinque punctis.

Primum est. Positus cum reuerentiâ magnâ coram Deo D. N. reddam ei multas gra-

gratias propter innumera beneficia, quæ mihi contulit; tum generalia, & alijs communia, quæ sunt creatio, conseruatio, redemptio, vocatio ad Ecelesiam, &c. tum particularia, & mihi propria: pariterque propter infinita mala corporis, & animæ, à quibus me præseruauit, ac liberauit.

Secundum. Petam a Deo gratiam ad cognoscendum meos defectus, atque peccata illius diei, ad concipiendumque magnum dolorem tum de illis, tum de cæteris totius vitæ propositumque firmum illa non amplius, neque aliam vnquam committendi.

Tertium. Discurram de hora in horam; de loco in locum, de negotio in negotium, recognoscendo mea in illà die mala, atque etiam bona facta cogitatione, verbo, & opere.

Quartum. Pro bonis Deo gratias agam. Pro malis autem humiliter, & confidenter ab ipso veniam petam.

Quinto. Dolebo ex toto corde mala commissa. Illaque cauere deinceps enixè proponam. Vtque me excitem ad actum contritionis perfectæ, quo semper Examen est terminandum, considerabo, quàm bonus est Deus in se ipso, & quàm bonus fuit erga me, tot mihi conferens beneficia: & ego quàm malus fui erga eum, tot ipsum offendens peccatis. Dicamque cum filio prodigo. Pater peccaui in Cælum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius

tuus.

tuus. Sed meme penitet Domine te te offendisse; quia tu es, qui es, & quia iam te super omnia diligo; firmiterque propono, nunquam iam amplius me te offensurum cum gratiâ tuâ.
Pater noster &c.

*DE EXAMINE PARTICVLARI
quotidiano Conscientiæ.*

Bona desideria, & proposita, quæ in oratione, in alijsque exercitijs spiritualibus concipit anima, si ad executionem non perueniunt, sunt, sicut flores non coagulatae, quæ sine fructu manent. Et quoniam huiusmodi desideria, & proposita ordinariè sunt obiectorum vniuersalium, executiones verò, siue actiones, vti dixit Philosophus, necessariò sunt singularium, necesse est, vt sit speciale exercitium omninò executiuum, & practicum, quo respiciens res propositas in singulari totum se occupet in earum executione. Cæterum, quia difficilius est exequi, quàm proponere, & Dæmon in executionibus noua obstacula interponere, & nouas difficultates addere solet; oportet, vt materia huius exercitij vnica sola sit, vt recollectis in ipsam solam attentione, solitudine, & cæteris viribus animæ, meliùs, & citiùs possit eius executio obtineri.

Hoc exercitium speciale est Examen particulare, quod nos docuit S. Ignatius. Cuius

mu-

munus est eradicare ex anima aliquod particulare vitium, aut plantare, & alere in illà aliquam particularem virtutem. Et, incipiendo à vitijs, illud primum est eligendum, quod magis noxium animæ est, deinde, quod sequitur, postea tertium, & cætera suo ordine; donec videatur esse iam tempus, vt in virtutibus plantandis istud Examen occupetur: quæ singulatim pariter sunt eligendæ iuxta ordinem, quo se excedunt in dignitate, aut vtilitate.

Verùm, quia magni interest, scire bene eligere materiam Examinis particularis, distinctiùs adnotantur sequentia. 1. Esse in vnoquoque homine aliquod vitium, quod præ cæteris dominatur: contra quod imprimis est dimicandum medio Examine particulari: & eo victo, ad aliud pergendum, quod inter cætera eminent; sicque deinceps eligendo semper magis noxium. 2. Inter vitia primò pugnandum est contra illa, quæ prodeunt in actus externos; cum offensione, aut scandalo Proximi; & postea contra reliqua. 3. Sat est habere iam moderata vitia, vt transferatur hoc Examen ad exercitium virtutum: nam & per hoc consequenter illa ampliùs; & ampliùs moderantur. 4. Inter virtutes illæ suo ordine sunt eligendæ, quæ magis conducunt ad consequendam perfectionem. Veluti, offerre Deo omnia diei opera singulatim illaque propter ipsius amorem facere: conformare se cum voluntate diuinà in omnibus,

quæ

quæ eueniunt quoquomodo : ambulare in præfentiâ Dei , ſemper cum ipſo, quoad fieri poſſit, conuerſando, &c.ſ. Vt quiſque materiam huius examinis eligat meliùs, & tutiùs, aperiât Patri Spiritualia conſcientiam ſuam, & eius conſilium ſequatur.

*FORMA HVIVS EXAMINIS
particularis continet quatuor puncta.*

Primum eſt. Proponam firmiter primo mane non cadere uſque ad meridiem in illud peccatum, ſiue defectum, de quo eſt examen, petamque gratiam à Deo ad implendum propositum.

Secundum. Incedam interdium cum curâ ſpeciali non cadendi: ſi autem ex inaduertentiâ, aut ex debilitate cecidero, ſtatim per penitentiam ſurgam cum nouo, ac firmiori iterum non cadendi propoſito: (quemadmodum generoſus equus, qui offendit, & cadit, mox ſurgit, & cum maiore conatu pergit ulterius:) pro caſuſque remiſcentia ſignum aliquod faciam mihi ſoli, non item adſtantibus, notum, Tantumdemque, quoties cecidero, præſtandum mihi eſt. Solent aliqui ad numerandos caſus globulos quosdam ſecum ferre in funiculo appenſos.

Tertium. Examinabo me meridie; & quot me vicibus eo mane cecidiſſe reperero,

toti-

totidem lineolis illas in charta signabo : atque cum illarum dolore , propositoque deinceps non recidendi veniam petam a Deo . Pariterque cum peculiari curâ non cadendi procedam vespere : quòd si ceciderim idem faciam , quod mane .

Quartum . Examinabo me nocte paulò ante cubitum ; signattisque in eadem charta similiter casibus vespertinis , numerum eorum cum numero matutinorum conferam . Tantumdemque faciam diebus sequentibus conferendo casus vnus diei cum casibus alterius . Pariterque conferam casus vnus septimanæ cum casibus alterius : & casus vnus mensis cum casibus alterius . Si videro , me paulatim proficere , Deo referam gratias . Sin minus , non ob id animum despondebo , sed vehementiùs , atque efficacius proponam imposterum . Vtque victoriam tandem obtineam , non tantùm illam à Deo instanter postulabo , sed aliquam insuper mihi pœnam præscribam pro singulis vicibus , quibus cecidero .

Qui non potuerit examen hoc bis facere in die , faciat semel in nocte . Forma autem eius exhibita pro vno extirpando vitio ; eadem proportionali modo est obseruanda pro vna comparanda virtute .

31

DE CONFESSIOE GENERALI.

Quando scitur, aut prudenter timetur, aliquas ex confessionibus præteritis inuvalidas fuisse, vel ex defectu integritatis, vel ex defectu doloris, aut propositi emendationis, tunc confessio generalis totius illius temporis necessaria est. Quamuis autem necessaria non sit, quando prudenter censetur omnes confessiones præteritas fuisse bene factas, vtilissima tamen est, (vel totius vitæ in eo, qui nunquam illam fecit, vel in eo, qui aliquando fecit, temporis ab vltima transacti,) præsertim, dum hæc aguntur Exercitia, quando propter maiorem cognitionem peccatorum maior eorum dolor est. Oportet tamen, vt, qui, se exercet, de illà non cogitet, ne cætera exercitia præpediat, donec admoneatur à Directore. Si autem alium non habet Directorem præter hunc Libellum, differat vsque ad vltimos Exercitiorum dies confessionis ganeralis examen, si illud breue futurum sit, quin tamen propter illud quidpiam demat de quatuor horis Orationis. Si verò futurum sit longum, melius erit, vt illud differat post totam hebdomadam Exercitiorum immediatè faciendum, mox sine morà post illud factum confessio generali sequatà.

DESIDERIVM PECCATORVM PERIBIT. *Ps. l. iii.*

EXERCITIUM II.

De Peccatis mortalibus.

Concepto efficaci proposito consequendi suum vltimum finem, consequenter proponit homo è medio tollere impedimenta consecutionis eius. Est autem vnicum dumtaxat, scilicet peccatum mortale: nam hoc ponit vltimum finem in creaturà, & non in Deo. Atque adeo, vel vnico stante in homine peccato mortali, nec Deus, nec Cælum, nec Saluatio pro illo est. Quapropter contra hunc inimicum totum nostrum odium, & bellum est impendendum. Ad quod præsens Exercitium, atque sequentia diriguntur.

Cuius Oratio præparatoria est eadem, quæ semper. Compositio autem loci poterit esse. Considerare me quasi exulem in hac lacrymarum Valle inter bruta animalia; & animam meam quasi constrictam in carcere corporis compedibus, atque catenis peccatorum meorum. Petitioque erit. Postulare à Deo viuendam cognitionem grauitatis, malitiæ; ac multitudinis illorum; & intensissimum dolorem, confusionem, ac verecundiam, quòd illa commiserim, cum efficaci, & firmo proposito illa non amplius committendi.

In primo puncto, supplicia aliqua à Deo pro peccatis inflicta considerabo, vt horum in-

C

fni-

finitæ malitiæ per magnitudinem illorum con-
 ceptum aliquem efformem. Primum fuit in
 Angelis præuaricantibus. Creauit Deus omnes
 Angelos ornatos innumeris perfectionibus tum
 naturæ, tum gratiæ. Sed, vt per merita propria
 lucrarentur suam gloriam, eos in sua libertate
 reliquit. Superbiit magna pars eorum, & in
 peccatum mortale ceciderunt. Quosnam effe-
 ctus hæc culpa induxit in creaturas tales? Ex
 Angelis conuertit in Dæmones. Ex pulcherri-
 mis creaturis fecit fœdissimas. Ex charissimis
 amicis Dei odiosissimos inimicos. Ex Celi no-
 bilissimis ciuibus Inferni incolas abiectissimos.
 Ex fœlicissimis denique infœlicissimas omnium
 creaturarum: quandoquidem gloriam æternam
 pro æternis tormentis commutarunt. Pondera-
 bo, quòd opera Dei in mensura, numero, & pon-
 dere facta sunt. Quòd Deus est iustissimus in
 puniendo, nec peccatum vltra, sed potiùs infra
 condignum punit. Quòd Deus à se est infinitè
 misericors, neque iustitià suà vtitur, nisi prouo-
 catus aliunde. Quòd Deus amabat hos Ange-
 los, vt primum, illudque tam perfectum opus
 manuum suarum, amore infinito Patris, & Crea-
 toris eorum. Si igitur talis Deus creaturas tales
 tam ingenti, & nunquam in æternum finiendà
 pœnà puniuit propter vnicum peccatum morta-
 le; quis non hinc mortalis culpæ perspicit infi-
 nitam malitiam? Quis non eam horret? Quis
 non eam fugit, etiam cum dispendio vitæ, atque

om-

omnium bonorum eius , vti fecerunt Martyres ?
 Et si peccatum vnum mortale tantam stragem
 fecit in Angelis ; quid ego miser homo ex tot à
 me commissis spero , nisi amaræ pœnitentiæ la-
 crymis illa diluero ? Et si vna gutta veneni ca-
 dens in vasis illis argenteis , & aureis tantam
 Deo nauseam concitauit , vt illa ex Cœli prom-
 ptuariò in sterquilinum Inferni statim proiece-
 rit , ego vas terreum , plenum vsque ad os ipsum
 veneno peccatorum , quid spero ? Quomodo
 Deum non timeo ?

Secundum supplicium ob vnum peccatum
 mortale inflictum à Deo fuit illud humani Gene-
 ris primorum Parentum . Creauit Deus Adam,
 & Euam in gratiâ, & amicitia suâ, ornatos dono
 Iustitiæ originalis, & à morte , omniq; malo pe-
 næ exemptos. Posuit eos in Paradiso voluptatis.
 Sed, vt eorum obedientiam experiretur, ipsis præ-
 cepit, ne comederent de fructibus vnice arboris.
 Decepti à Serpente fregerunt præceptum come-
 dendo , sicq; peccatum vnum commiserunt mor-
 tale ; paruum quoad speciem , vt potè parui esus
 vetiti fructus , sed reuera grauissimum propter
 altitudinem finis præcepti , & propter circum-
 stantias . Quos hoc peccatum effectus procrea-
 uit in Mundo ? Adam, & Eua prò se, & pro suis
 descendentibus. Iustitiâ originali priuati sunt :
 damnati ad mortem: expositi doloribus, infirmi-
 tatibus , cæterisque huius Mundi miserijs : eieci
 è Paradiso : & ad vescendum panem suum in

fudore vultus sui condemnati . Vbi est adnotandum, omnia mala culpæ, & pœnæ, quæ sunt in Mundo, tot peccata, tot bella, tot lites, tot contentiones, tristitias, timores, cæterasque innumeras calamitates temporales cum pœnis æternis Damnatorum, velut scintillas quasdam esse ex illo primæ culpæ fulmine deriuatas, & argumentum, ac testimonium Iustitiæ Diuinæ . Hic faciendæ eadem ponderationes, quæ supra: obiter animaduertendo, nullum locum esse securum; siquidem Angeli in Cælo, & Adam in Paradiso ceciderunt: & quomodò non obstantibus quibusuis donis acceptis à Deo, semper adest periculum; semperque subinde debemus, vt monet Apostolus, cum metu, & tremore nostram salutem operari .

Tertium supplicium illud est, quo Deus punit in Inferno peccatum mortale . Licet enim cum vno solo moriatur homo, tandiù in pœnam eius intra voraces illas flammæ arsurus est, quãdiù Deus est extiturus, vt Fides docet . Illudque immensum misericordiæ Pelagus creaturæ à se factæ, tamq; dilectæ, vt pro ea vnigenitum suum Filium è Cruce suspenderit, ignem, quo comburitur, flatu suo est accensurus in æternum, vt ait Isaias, absque vllà commiseratione, potius cum gaudio, quòd ibi videat exerceri suam infinitam Iustitiam . O peccati mortalis horribilissima malitia, quæ tanto supplicio digna est ! O quæ hominum stupidissima insania, qui, credentes hanc veritatem, illud audent committere ! Quisnam

equus

equus tam præceps ir, vt ad aspectum nudientis non se detineat? Et tamen Christianus videns coram se Infernum apertum, in barathrum peccati mortalis sese præcipitat, certò sciens, si in hoc moriatur, in illud casurum. Vnde meam cæcitatem, qui tot commisi, animaduertam; & aperiàm oculos.

Quartum denique supplicium, maiori adhuc admiratione dignum, sit illud, quo Deus puniuit suum Filium propter peccata aliena, tradens Auctorem vitæ morti acerbissimæ. Nam si in viride ligno, vbi teredo peccati locum non habuit, tantus accensus est ignis diuinæ Iustitiæ; in sicco, qualis ego sum, tot peccatorum teredinibus perforato quantus accendetur? Et si Vas, cùm esset Deus æqualis Patri, tales pro peccatis alienis pœnas subiuit: ego vilissima creatura, qui sum ipse debitor, quales pro peccatis proprijs timere debeo? Ob hæc, & alia supplicia, quibus peccata digna sunt, ingens aduersùs illa horror, ingensque odium est mihi concipiendum; atque ingens timor, & tremor iræ diuinæ.

Secundum punctum erit. Considerare malitiam, ac dissonantiam peccati mortalis per id, quod in se ipso est. Consistit enim, vt docet. S. Thomas, in auersione quadam à Deo, & conuersione ad creaturam. Per quod apparet, peccantem mortaliter Deum ipsum pro creaturâ commutare, æstimando pluris creaturam, quàm

Deum ; maiorisque ponderis ducendo bonum
 falsum , & momentaneum , quàm verum , æter-
 num, & summum Bonum. Vnde peccatum mor-
 tale contemptus quidam est Dei cum creaturà
 comparati ; despectusque iustissimarum legum ;
 ditissimarum promissionum , & formidabilium
 minarum eius . Est demum grauissima offensa,
 à creatura contra suum Creatorem illata: per
 quod apertè detegitur infinitudo eius . Si enim
 in bona Theologia offensa crescit iuxta magni-
 tudinem offensi , & vilitatem offendentis , cum
 distantia inter Creatorem , & creaturam sit infi-
 nita, necesse est , vt offensa à creaturà in Creato-
 rem per peccatum irrogata infinita sit. Hic pos-
 sum latè discurrere per diuina Attributa . Repe-
 riamque , nullum esse respectiuè ad quod pecca-
 tum mortale specialem dissonantiam nõ induat .
 Nam quæ dissonantia est coram , & ante ipsius
 oculos irrogare iniuriam offenso ? Deus autem
 per suam immensitatem adest præsens peccanti ;
 & per suam sapientiam intuetur peccatum eius .
 Quæ dissonantia est, practicè per peccatum odif-
 se illum; qui propter suam infinitam Bonitatem
 est dignus omni amore ? Quæ dissonantia est, of-
 fendere Iudicem ipsum , qui de offensa est iudi-
 caturus; & potest statim se offendentem ad mor-
 tem condemnare ? Peccator autem Deum offen-
 dit Iudicem suum ; qui potest ipsum statim in
 Infernum proijcere . Pariterque per alia Attri-
 buta secundùm se considerata discurrere possum.

Quòd

Quòd si Deum vt meum Benefactorem aspiciam, haud fatis stupebo monstrositatem, quam insuper fert secum peccatum meum ratione ingratitudinis. Si enim considero multitudinem sine numero beneficiorum, quæ Deus mihi hætenus contulit; & quæ intendit mihi in Cælo conferre per integram æternitatem: deprehendam planè, estò ego totidem obsequijs ipsi hætenus correspondissem, & in æternum corresponderem, fore utique vt vix vel minimum signum monstrarem debitæ gratitudinis. Quanta igitur, quàmq; abominabilis ingratitudo erit, loco obsequiorum tot, tamque execrandis iniurijs ipsi correspondisse? Hic possum discurrere, sigillatim per beneficia accepta; ponderando, quàm male cum tanto Benefactore me gesserim; quantumque supplicium meretur tam fæda ingratitudo. Et hinc pariter procurando intensum dolorem elicere de peccatis commissis cum firmo proposito nullum omnino iam committendi.

In tertio puncto procurabo legitimum conceptum formare malitiæ peccati mortalis; legitimumque subindè concipere horrorem eius, per suos effectus abominabiles. Quorum aliqui sunt sequentes. 1. Est mors animæ, quam longè plus fædam, abominabilemque reddit coram Deo, & Angelis, quàm est coram hominibus corpus mortuum putridum iam ac fætens. 2. Remouet ab animâ Deum, in eamque introducit Dæ-

monem . Quo fit , vt illa de Sanctissimæ Trinitatis templo pulcherrimo in caueam spurcissimam bestię Infernalis conuersa maneat . 3. Transformat hominem ex charissimo amico Dei in mancipium Dæmonis odiosissimum . 4. Obscurat oculos intellectus , lumenque rationis obscurat , conuertens quodammodò hominem de rationali in brutum . 5. Priuat hominem nobilitate filij Dei , participationeque diuinæ naturæ , quam habebat per gratiam . 6. Priuat deinde Maioratu , ac iure , in quo erat , ad Regnum gloriæ æternum , & bona eius . 7. Priuat præterea diuitijs meritorum gloriæ , quas eovsque suis bonis operibus comparauerat . 8. Prinat denique auxilijs efficacibus gratiæ . Vnde venit , vt vnum peccatum sit causa aliorum , & aliorum . 9. Tollit orationi efficaciam . 10. Tollit in ærumnis consolationem . 11. Tollit pacem cordis , & gaudium bonæ conscientię . 12. Demum trahit secum malam mortem , & alia præter dicta innumera mala . O monstrum ex omni feditate compositum ! O abyssus omnium miseriarum ! O cæci , qui te diligunt ! O insani , qui te non fugiunt ! Et heu me miserum si non adeò penitet me , quòd te quæsiui , & sum amplexatus , vt potius millies vitam perdam , quàm ad te redeam .

Quartum punctum erit discurrere per vitæ meæ periodos , considerando generaliter , quot peccata in eà commisi . Forsitan enim depre-

hen-

hendam, nullum esse præceptum Dei, & Ecclesiæ, quod sæpe non fregerim cogitatione, verbo, aut opere. Concipiensque me ut apostema quoddam, ex quo circumquaque stillat putredo: haud satis admirari potero; quomodo Deus hucusque me tolerauerit? Quomodo me illuminauerit Sol? Quomodo Cæli suis influentijs me conseruauerit? Quomodo Aer respirationem mihi dederit? Quomodo me refrigerauerit Aqua: & Ignis calefecerit? Quomodo Terra aperto aliquo ore non me deuorauerit? Et quomodo Creaturæ omnes non conspirarunt contra me, tanquam contra inimicum communis Domini? Vidensque misericordiam, qua Deus erga me usus est, non habens iam me in Inferno clausum, uti habet alios propter pauciora meis peccata, incensus gratitudine, & ardens amore Colloquio finiam, petens à Christo Domino è cruce pendente iatensum de meis culpis dolorem cum firmo proposito nunquam iam illas committendi. Pater noster.

In pūcto ad inferna descēdunt. Iob 21.

DE PECCATIS

Venialibus .

Quoniam in octiduo Exercitiorum locus non est, vt de hoc habetur oratio : poterit in eis illud aliquoties pro lectione spirituali seruire . Posteaque per annum materia orationis , eaque valdè proficua, poterit esse .

Duplex est genus peccatorum venialium . Alia enim committuntur ex negligentia , imbecillitate, aut parua aduertentia : à quibus ne Perfecti quidem immunes sunt . Alia committuntur ex malitia , hoc est, ex industria, seu data opera , & cum plena aduertentia : quæ omnes possumus cum diuina gratia vitare ; de factoque vitant multi fideles Filij atque feruentes Serui Dei . Et de his potissimum hic tractamus .

Oratio præparatoria erit solita . Compositio loci . Imaginari animam meam veluti infirmam, debilem, imbecillem, ac sine viribus peccatorum venialium ægretudinibus . Petitio autem . Postulare à Deo claram de illis cognitionem , intensum de commissis dolorem , & firmum propositum iam illa amplius non committendi .

Primum punctum erit . Considerare rigorem, quo Deus punit peccata venialia . Siquidem ad illa præcipuè punienda horribilem carcerem Purgatorij paratum habet . Vbi animæ

præ-

præter pœnam damni , eamque grauissimam ,
 quam, non videndo Deum, patiuntur , adeò atroc-
 es cruciatus tolerant ab igne , quo cremantur ,
 vt iuxta communem Patrum sententiam nulla
 in hoc Mundo pœna fit cum suâ comparabilis .
 Itaque nec pœnæ Martyrum , nec pœnæ eorum,
 qui pœniuntur ob sua delicta , nec pœnæ ægro-
 tantium quibusuis, quantumuis acerbis, infirmi-
 tatibus accesserunt vnquam ad magnitudinem
 pœnarum Purgatorij; excedentibus his illas præ-
 terea incomparabiliter quoad durationem. Nâ ,
 vt scitur per reuelationes legitimas, & approba-
 tas, aliquæ animæ extiterunt viginti annis in
 Purgatorio, aliæ quadraginta , aliæ quinquagin-
 ta, aliæ pluribus . Quod est horribile, & vehemen-
 ter formidabile .

Vndè ponderabo primò , nou posse non esse
 horribilem malitiam peccatorum venialium,
 supposito, quòd iustè est punita pœnis tam hor-
 ribilibus . Et hoc in animabus non inimicis ,
 quales sunt Damnatorum , sed amicis Dei , &
 sponsis eius ; ab ipsoque cum amore infinito
 amatis , & destinatis ad fruendum ipso in æter-
 num . Si Rex desponsatus cum pauperculâ vir-
 gine natâ, educataque in Vico ignobili (parato
 iam triumpho , cum quo illa in curiam Regiam
 ad fruendum suâ felici sorte ingressura erat) ipso
 die ingressui destinato iuberet, eam in carcerem
 detrudi ; & ibi tormentis acerbissimis per lon-
 gum tempus puniri . Quid diceremus de talis

vir-

Virginis delictis in suum Regem, Dominum, & Sponsum commissis? Vtique, quod grauissima fuerant. Hoc tamen umbra est respectu veritatis eius, quod euenit animæ morienti in gratiâ Dei, quæ cum statim esset in curiam Cælestem ingressura triumphans ad fruendum Sponso, & Regno suo, propter peccata venialia commissa, in carcere Purgatorij per longum tempus detinetur, acerbissimisq; tormentis ibi cruciatur.

Secundò ponderabo, quantum horrorem de peccatis venialibus debeo concipere: quandoquidem secundum Apostolum ea sunt ligna, fœnum, & stipula, quibus ignis Purgatorij cibatur; & nutritur ad comburendum ipsorum auctores. Etenim, si esset dementia extrema eius hominis, qui diceret vnum mendacium, vel quoduis aliud peccatum veniale committeret, sciens certò se propter illud statim in rogam accensum proijciendum esse, & cremandum; etsi tormentum hoc simul cum vitâ intra vnam, vel duas horas esset finiendum. Quanta dementia eorum est, qui tam multa committunt passim audacter, & intrepidè, scientes cum certitudine Fidei, quòd, si ab illis non exeunt purgati ex hac vita igne tremendo Purgatorij purgandi sunt, non per vnam, aut duas horas, sed per multos dies, aut menses, aut etiam annos?

Punit prætereà Deus peccata venialia sæpe in hac vitâ multis modis. Iam pœnis corporalibus infirmitatum, dolorum, persecutio-

num,

num, &c. Iam spiritualibus maioribus; ut sunt permissiones tentationum, quæ valde affligunt, inquietudines, turbationes conscientiæ, desolationes obscuritates, siccitates, demum priuationes, illius pacis, ac tranquillitatis, quæ fructus est bonæ conscientiæ. Iam (quod est magis formidandum) subtractionibus illorum donorum, & auxiliorum gratiæ suæ, sine quibus homo aut est in periculo proximo cadendi in peccata grauiora, aut de facto cadit in illa. Nam iuxta sententiam Sapientis. Qui spernit modica, paulatim decidet. Valde igitur formidandæ sunt culpæ, quæ secum afferunt tales pœnas.

Secundum punctum erit. Animaduertere, quàm magna est malitia peccati venialis considerati secundum se; quamuis ea dicatur, & sit parua comparata cum malitiâ peccati mortalis. Primò enim peccatum veniale eo ipso, quòd est contra rationem est macula, scditas, inordinatio, & monstrositas Animæ, quod illam immundam, scdam, atque monstrosam reddit.

Secundò eo ipso, quòd est contra præceptum, & voluntatem Dei, est vera offensa; iniuria, despectusque ipsius Dei. Propter quod solum (esto deessent cætera) eius veri filij, & serui fideles debent plusquàm mille mortes illud horrere, & fugere. Quid enim diceremus de filio, qui diceret. Ego Patri meo non irrogabo iniuriã talem, propter quam me domo eiiciat, & hereditate priuet; minores autem irrogare, ut meos

impleam appetitus, non recusabo. Diceremus utique, illum nomine filij dignum non esse. Tales ergo sunt, qui aduertenter, & datâ operâ peccata venialia committunt.

Tertiò, eo ipso, quòd peccatum veniale est offensa, & iniuria Dei, est malum quoddam ipsius Dei, & quia est malum Dei, est maius malum omnibus malis pœnæ creaturarum temporalibus, & æternis. Adeò, vt si cui daretur electio inter hæc duo extrema. Vel facere vnum, peccatum veniale. Vel pati in æternum omnia tormenta Inferni cum priuatione totius gloriæ Cœli; hoc potiùs secundum; quàm illud primum iuxta rationem rectam deberet eligere. Cum sit certissimum, minimum malum culpæ maius esse summo malo pœnæ; & minus malum ad euitandum maius debere eligi. Quis igitur non timeat, fugiatque malum illud, qui excedit omnia mala pœnæ simul coniuncta in vno?

Tertium punctum erit, considerare, quomodò peccatum veniale spiritualis ægritudo animæ est: sicque illi eos propotionaliter præstat effectus, quos ægritudo corporalis solet præstare corpori: nimirum imbecillitatem, defectumque virium ad exercendas virtutes, & ad vincendas tentationes: tædium rerum spiritualium, orationis, & conuersationis cum Deo: debilitatem, lassitudinem, & pigritiam ad deambulandum per viam spiritus: & consequenter inclinationem magnam ad quiescendum supra

bona terrena, cum repugnantia non minore ad
quærenda Cœlestia.

Et hinc fit, vt, quemadmodum ægritudo
corporalis est dispositio ad mortem corporis
(& hoc est maius eius malum, & quod maiorem
inducit sollicitudinem, & timorem) ita ægritudo
spiritualis peccati venialis est dispositio ad mor-
tem animæ, scilicet ad peccatum mortale. Et
hoc est, quod in illo debemus plus timere, &
horrere.

Disponit peccatum veniale ad mortale, vt
docet S. Thomas, primò per modum cuiusdam
consequentia: quatenus per peccata venialia
paulatim assuescit homo ad transgrediendum
rationis limites, ac non timendum dissonantiam
culpæ, audendumque deuorare illam: paulatim-
que subinde conscientia laxatur, & ampliatur
culpæ minoribus; quousque iam sine difficulta-
te valet capere in se maiores. Vndè est bona
consequentia. Committit quis cum aduertenti-
a peccata venialia. Ergo committet & mor-
talia. Est infidelis super pauca. Ergo etiam
erit super multa? Contemnit parua. Ergo &
contemnet maiora. Iuxta illud iam ex Sapien-
te commemoratum. Qui spernit modica, pau-
latim decidet.

Secundò, peccatum veniale disponit ad
mortale indirectè. Hoc est remouendo impe-
dimenta eius. Quæ ad quatuor reducuntur.
Primum est subiectio ad Deum, & ad eius San-

ctum

Etum timorem: quæ subiectio audaciâ peccandi
 venialiter quoridie minuitur, donec iam audeat
 in magnis, qui audebat in paruis. Secundum sunt
 habitus virtutum: qui per peccata contraria,
 tametsi leuia, adeò remiffiora paulatim, ac sub-
 tiliora fiunt, vt tandem frangantur per grauia.
 Nam vt ait S. Gregorius, cuncta redduntur con-
 fuetudine subtiliora. Et gutta cauat lapidem,
 non vi, sed sæpe cadendo, Tertium est auxi-
 lia diuinæ gratiæ: quæ Deus eò minus largi-
 ter confert, quò homo indignior fit illis per
 peccata venialia; donec desinunt esse efficacia
 ad vitanda mortalia. Quartum est vis, & robur
 spiritus: quæ per peccata venialia ita debilitan-
 tur, vt occurrente tentatione graui, contra
 illam homo non præualeat; sicque victus ca-
 dat.

Tertiò ad peccatum mortale disponunt
 venialia, quando sunt multa, per modum pon-
 deris potentis in eius abyffu submergere ani-
 mam ratione multitudinis, non magnitudinis.
 Sicuti guttulæ aquæ, & arenulæ, quantumuis
 sint leues seorsim, nauim, quam intrant, sub-
 mergere in mari possunt, & solent, si multæ sint.
 Quo circa dixit Augustinus, ruinam multitu-
 dinis, & ruinam magnitudinis æquè esse timen-
 das. Nam si tandem vincor, & cado, parum
 interest, vt id eueniat, quòd erant inimici multi,
 vel quòd erant fortes.

Vnde colligitur, peccata venialia facta

D

cum

cum aduertentià, & frequentia hominem po-
 nere in periculo proximo cadendi in mortalia.
 Quia ponunt hominem in eo tepiditatis statu,
 ratione cuius Deus non solum prouocatur ad
 vomitum; sed incipit iam euomere illum ex
 ore suo, vt dicitur in Apocalypsi. Hoc est, in-
 cipit illum à sua protectione subtrahere: quò
 cadat in peccata grauia. Vnde alterum pe-
 riculum maius sequitur. Nam, quemadmodum,
 quod semel euomitur, non solet iterum deglu-
 tiri: ita, quem Deus propter huiusmodi te-
 piditatem, audaciamque in committendis pec-
 catis venialibus semel euomit, non solet iterum
 deglutire reducendo illum ad suam gratiam;
 subindeque sine illa moritur, & perit. Quia
 relinquitur in statu illorum relapsorum, qui no-
 uis peccatis perdunt gratiam antea acquisitam.
 De quibus loquens S. Paulus dicit, impossibile
 esse moraliter; rursus ad pœnitentiam reuocari
 eos, qui semel illuminati, & facti participes
 Spiritus sancti per gratiam, ab eo statu fœlicissi-
 mo prolabantur per peccatum mortale. Et
 S. Petrus dicit, loquens de eisdem, eos, qui
 fugientes coinquinationes Mundi acquisue-
 runt guatiam Dei, si his rursus implicati supe-
 rantur, & illam perdunt, in statu manere peio-
 re eo, quem habebant ante acquisitionem illius:
 facta enim eis esse posteriora deteriora priori-
 bus. Quippe vniuersaliter, & vt plurimum
 peius, & periculosius est recidere, quàm cadere.

Ex

Ex dictis in toto hoc Exercitio primùm colligam. Quàm magnum malum sunt peccata venialia: quantumque proinde debeo illa odio habere: tum quàm magnum periculum secum ferunt cadendi in mortalia, aut etiam ex eis non resurgendi: quantumque propterea debeo illa timere, & fugere.

Secundò concipere fatagam intensum dolorem commissorum, cum firmo proposito illa iam amplius non committendi.

Col.

loquioque finiam, petendo à Deo integram veniam præteritorum: & efficacem gratiam pro perfecta emendatione in futurum. Pater noster.

QVA HORA NON PVTATIS. Luc. 12.

53

ESERCITIVM III.

De Morte .

A Deo est efficax ad non peccandum memoria Nouissimorum nostrorum , vt dicat Spiritus sanctus . In omnibus operibus tuis memorare Nouissima tua , & in æternum non peccabis . Quorum primum est Mors , materia huius Meditationis . In qua Oratio præparatoria erit solita . Compositio loci erit . Imaginari me ipsum iacentem in lecto , proximum iam articulo mortis , desperantemque de vltiore vitâ , vtpote cui iam à Medicis denuntiatum est, quod Isaias denuntiauit Ezechia. Dispone domui tuæ: quia morieris tu, & non viues . Petitio autem erit . Rogare Deum, vt det mihi , quòd sentiam modo id , quod tunc sum sensurus de omnibus rebus præsentis vitæ , atque futuræ .

Primum punctum erit de natura , & proprietatibus Mortis . Sed antequàm illas considerem . Supponam veritatem , de qua dubitare nemo potest : vtpote quam Fides diuina , ratio naturalis, & experientia quotidiana cum infallibili certitudine , & euentia clarissimâ manifestant . Hæc est . Quòd omnes sumus morituri . Iam in Tribunali Dei , dicit Apostolus , Statutum est hominibus semel mori . Et est hæc lex tam vniuersalis , vt neque Christus Dominus , neque Sanctissima Mater eius fuerunt exempti

ab illà : tametsi fuerint ab alijs legibus diuinæ Prouidentix. Omnes sumus morituri . Magni, & parui ; nobiles , & plebeij ; diuites , & pauperes ; iuuenes , & senes ; denique omnes . Post centum annos nullus homo ex hodie uiuentibus uiuet , sed alij loco eorum . Sicut nullus hodie uiuit ex illis , qui centum annos retro vixerunt . Currunt sæcula , vt fluctus maris , quorum vnus sequitur alium , donec omnes euanescunt in litore ; vel sicut aquæ fluminum , quarum , quæ modò sunt præsentis , postmodùm sunt iam præteritæ , & aliæ præsentis loco illarum . Omnes sumus morituri . Omnes sumus transituri ab angustà Regione Temporis ad Regnum amplissimum Æternitatis .

Et quid est mori ? Mori est euerti , ac desinere esse compositum hoc ex corpore , & anima . mori est destrui , & in terram cadere hoc edificium . Mori est exilium perpetuum ab hoc Mundo vniuerso : & spoliatio vniuersalis ab omnibus bonis in eo æstimatis , Diuitijs , Voluptatibus , Delicijs , Honoribus , Officijs , Dignitatibus , & cæteris . Vndè sequitur , vt quantum ad hæc , quæ Mundus æstimat , Mors omnes nos faciat æquales . Quia , sicut in illum nudi ingredimur omnes : ita ex illo egredimur nudi . Vt quid ergo tanta cura , & diligentia in comparandis rebus , è quibus exuti , nudique sumus egressuri ? Quænam esset Mercatoris dementia , qui cum magna expensà , & labore onerasset

suam

suam nauim ijs mercibus, quas, certò sciret, simul cum illà submergendas in portu, ipso solo & nudo exeunte, ex mari natando? Aut qui transiturus in aliud Regnum de monetà se prouideret, quæ nihil illuc valet? Maior est dementia mortalium, qui thesaurizant bona mox relinquenda, opes, honores, delicias, obliti operum bonorum; quæ solæ cum ipsis ad portum sunt peruenturæ, & in Regnum spatiosissimum Æternitatis intraturæ.

Et quando sumus morituri? A die natiuitatis incipimus mori: quandoquidem quotidie amittimus vnum vitæ diem. A carcere materni vteri eximus condemnati, pergimusque ad patibulum mortis, non festinantes modò, sed volantes celerrimis temporis alis. Insanus esset ille, qui eductus è carcere, vt suspenderetur in furca, ad breue illud iter postularet muscas, ludos, conuiuia, & alias delicias, immemor termini, quò ibat. Infaniores multò sumus nos, si in similibus oblectamentis perdimus tempus vitæ, immemores termini eius, ad quem properamus.

Præsertim, cùm tempus vitæ nostræ tam breue sit in se, & comparatum cum Æternitate, quæ nos post illud expectat, tam quasi nullum. Nam quid sunt centum anni, ad quos, vt summum vita hominis potest extendi, si comparentur cum infinita multitudine millionum annorum, ex quibus Æteruitas componitur? Multo minùs quam momentum indiuisibile

temporis comparatum cum quouis numero annorum, quantumuis magno. Enimuerò duo extrema finita aliquam inter se proportionem, habent: extremum verò finitum cum infinito nullam. Vndè inferemus cum Apostolo. Quidquid in hoc mundo est seu boni, seu mali, nihili prorsus æstimari debere: quia cito huius Mundi præterit phantastica figura.

Quòd si terminus vitæ nostræ, cum tam propè sit, foret certum, aliquam fortè excusationem possemus obliuionis nostræ prætexere. Sed non ita est. Nemo scit, quando, aut quomodò est moriturus: si hoc anno, vel sequente, vel alio: si hoc mense, aut hac septimana: Si morte prouisà, aut improuisà, prænotà, aut repentinà. Proptereà Christus Dominus in suo Euangelio toties, tamque diuersis parabolis monet nos, vt semper simus vigilantes, & præparati ad mortem. Sicut Virgines, quæ expectant sponsum, & nesciunt, qua hora est peruenturus. Sicut, qui nouit, suam domum vnà nocte à Latronibus inuadendam, nescitque, qua hora, & ideò vigilat in omnibus. Sicut, qui ob metum inimicorum excubias agunt in primà, secundà, & tertià vigilià noctis, symbolis nostrarum trium ætatum, iuuentutis, maturitatis, & senectutis. Proptereà etiam in Scripturà sacrà admonemur. Quòd mors se gerit, vt fur, qui aggreditur furaturus, cum minùs putabatur. Quòd se gerit, vt piscator, qui hamo capit, &

ex-

extrahit piscem, quando securus, & intrepidus cum alijs natabat. Et sanè, si aliqua est in Mundo prudentia, in procurandà securitate huius negotij, quod vnicè est necessarium, impendenda est. O cæcitas Mortalium, qui tanta sollicitudine prouident, & præcauent pericula in alijs negotijs humanis, obliti periculi formidabilis, in quo viuunt, perdendi per improuisam mortem negotium summum æternæ suæ saluationis!

Habet præterea mors proprietatem aliam valdè timendam. Quòd scilicet vnica est, nec repeti potest: vnde error in ea commissus non est reparabilis: nam, vt ait Sapiens, vbi cumq; ceciderit lignum, siue ad Austrum, siue ad Aquilonem, ibi erit. Est mors vltima fors ludi, cui exponitur integra summa; quæ si perditur, omnia in æternum manent perdita. Est saltus, qui vt sine discrimine fiat in foueam Inferni cadendi, à longè retro debet cursus incipere. Actiones difficiles, & inusitatæ non solent primà vice bene succedere, & ideò repetimus eas, vt corrigamus. Nulla actio magis inusitata mihi, quàm mori, nec magis difficilis, quàm bene mori. Quomodò igitur non timeo successum eius? Si homini, qui nunquam iaculatus esset in scopum, daretur spatium trium dierum, vt se in iaculando exerceret, dexterque fieret, eo pacto, vt, si post primo iactu scopum attingeret, creandus esset Rex, sin minus, comburendus

dus viuus. Certum est, quòd talis homo (nisi
 esset amens) in nihilo alio expenderet tale tem-
 pus, præterquàm in comparandà frequentibus
 actibus dexteritate iaculandi, ne postea iactu,
 qui sibi tanti intererat, aberraret ab scopo.
 Tempus huius vitæ datur nobis, vt per exerci-
 tium mortificationis nostrarum passionum dex-
 teritatem comparemus iaculandi in scopum bo-
 næ mortis; ita quòd, si primo iactu illum at-
 tingimus, Reges in æternum futuri sumus Re-
 gni Cælestis: si verò ab illo aberramus, viui in
 æternum comburendi sumus igne Infernali. A-
 mentia erit perdere tempus, & non expendere
 totum moriendo, quantum fieri potest, in vità,
 vt scopum bene moriendi securè attingamus in
 morte.

Secundum punctum erit considerare, quod
 ante mortem solet accidere. Quomodò auge-
 scit ægritudo cum suis accidentibus. Quomo-
 dò potentiæ omnes redduntur debiliores; atque
 adeò inhabiliores ad suas actiones, etiam con-
 naturales, & valdè vsitatas: quid erit ad super-
 naturales parum vsitatas, & tunc tam necessa-
 rias? Ad quod accedunt impedimenta Medicor-
 um, medicinarum, visitationum, confectionis
 Testamenti, &c. Magna profectò amentia est, dif-
 ferre ad tempus tam impeditum tam difficile,
 tantique momenti negotium. Ecquis inter tot
 obstacula, curas, sollicitudines, & anxietates po-
 terit scindere, sarcire, consuere, atque perficere

vestem nuptialem necessariam ad intrandum in nuptias Cælestes . Innumeri haud dubie sunt , qui in æternum pereunt , quòd differunt disponi ad mortem ad extremos terminos vitæ .

Iam verò quando egrotus desperatus à Medicis sibi persuadet , suam iam mortem esse vicinam : quis explicare poterit , quantis angustijs , angoribus , & afflictionibus crucietur ? Nam si sola memoria mortis tam amara est , vt Sapiens exaggerat : quàm amara erit mortis præsentia ? Tunc angit primò vniuersalis illa , violentaque Charorum omnium spoliatio : quia non relinquitur sine dolore , quod tenebatur cum amore . Secundò angit recordatio vitæ præteritæ in peccatis , in vanitatibus , in obliuione Dei , & suæ saluationis . Tertiò angit recordatio tot mediolorum faciliū , tot occasionum opportunarum , tot inspirationum Dei , tot monitionum , ac exemplorum hominum : quæ omnia sine fructu transiere . Quartò angit recordatio tanti temporis perditī , & tot horarum male insumptarum : quarum vel vnica tunc expetitur , & non datur . Quintò angit incertitudo fortis mox euenturæ , aut gloriæ æternæ cum Angelis , aut penæ æternæ cum Dæmonijs . Ad quod ipsorum Dæmoniorum accedit sollicitudo . Qui , quo passu in vitâ laxant conscientias , vt peccetur , eodem in morte stringunt , vt desperetur ; exaggerando grauitatem , ac multitudinem culparum , rigoremque Iustitiæ diuinæ .

Hæc

Hæc sunt nonnulla ex ijs , quæ eueniunt in morte peccatoris . Nam mors Iusti , & coram Deo pretiosa , & ipsi Iusto suavis est , atq; expers omni angore . Non angitur peccatorum memoria ; quia tempestiuè illa lacrymis lauit . Non perditione temporis , occasionum , inspirationum , & monitionum ; quia cuncta fecit sibi proficua . Non timet iudicium ; quia amat Iudicem ; cuius charitas foras mittit timorem . In mea manu modò est , inter istas duas mortes eligere . Curabo deinceps totis viribus sic iustè viuere , vt mors mea mors iusti sit .

Tertium punctum erit , considerare , quod euenit post mortem . Quomodò corpus relinquitur sine animà fœdum , fœridum , quod omnes horrent , curantque statim è domo eijcere , quantumuis dilectum esset , dum uiueret . Sed qualiter ornant ? Vilissimà aliqua , iamque despectà veste inuoluunt . Nec ob id quæritur , quantumuis magni Principis corpus sit . Mox fertur ad illud angustum cubile , & lectulum durum . Vbi , vt ait Isaias culcitra sunt tineæ , & operimentum vermes , cortinæ autem , & puluinaria sunt ossa aliorum mortuorum . Ibi que sepultum relinquitur in perpetua obliuione . En fors , quæ expectat hoc mei corporis sterquilinum . Curabo modò illud ita tractare , vt non præcipitet animam .

Quæ statim ac separatur à corpore . Siftitur ante Tribunal Christi , vt reddat rationem ,

om-

omnium suorum operum . Quæ adeò strictè , &
 rigorosè exigenda est , vt ne minimum quidem
 verbum otiosum præmittatur . Considerabo
 attentè processum huius Iudicij , donec de eo in
 corde meo gignam timorem debitum . Qualem
 habuerunt magni Sancti ; qui longè minorem ,
 quàm ego , habebant causam timendi . Et , si-
 quidem sum certus , illud non longè à me dista-
 re ; curabo enixè , vt deinceps omnes actiones
 meæ sint tales , quæ possint in illo sine meâ ve-
 recundiâ , & confusione comparere . Finemque
 Meditationi imponam Colloquium directum
 ad Christum Dominum è Cruce penden-
 tem , quo ab eo petam , vt per suâ me-
 rita pretiosissima mihi conferat
 gratiam , vt ita viam , quod
 consequar tandem bo-
 nam mortem , & fa-
 uorabilem sen-
 tentiam . Pa-
 ter noster .

Quis poterit cogitare diem aduentus eius. Malac.

EXERCITIVM IV.

De Iudicio vniuersali.

Supponitur articulus Fidei, quo credimus, Christum Dominum in extremo die huius Mundi descensurum è Cælo in Terram ad iudicandos viuos, & mortuos Iudicio vniuersali. In quo ostentationem factururus est suæ Rectitudinis, & Iustitiæ, manifestando omnibus Angelis, & hominibus ocultiores vias suæ diuinæ Prouidentia, vt videant omnes, quàm rectæ, & iustæ semper fuerunt, & sunt, & erunt: & quomodò omnes, qui sunt perdit, suâ culpâ sunt perdit. Et quamuis sit certum etiam secundùm Fidem, quòd Iudicium particulare, quo Christus noster Iudex vnumquemque hominum iudicat statim, ac moritur, sententiaque, quam de illo pronuntiat, seu saluationis, seu condemnationis aeternæ, nullam fortitura sunt mutationem, aut variationem quoad substantiam in illo vniuersali Iudicio: sed vniuersaliter, & publicè est de omnibus confirmandum id, quod particulatim, & secreto de singulis, cum mortui fuerunt, iudicatum, atque decretum est. Nihilominus circumstantiæ illius Iudicij finalis tales futurae sunt in illà die vltimâ Mundi; tamque formidabilia cuncta, quæ in ea peragenda sunt, vt magni nobis interfit, per otium, frequenter, & attentè illa considerare. Ad
 quod

quod ordinatur hoc Exercitium .

In quo Oratio præparatoria erit consueta .
 Compositio loci . Imaginari Theatrum amplif-
 simum: in quo Actus generalis Inquisitionis ce-
 lebratur . Petitio . Postulare à Deo gratiam,
 ad ita viuendum, vt merear habere in illo Thea-
 tro , & bonum locum, & fauorabilem senten-
 tiam .

Primum punctum erit . Considerare id ,
 quod narratur in Euangelio . Nimirum, quòd
 incurijs hominibus, & occupatis in suis negotijs:
 vti erant, cùm venit Diluuium tempore Noe ,
 incipient alterari motus rotarum Orologij hu-
 ius Vniuersi, scilicet Celorum , cum ingenti , &
 formidabili strepitu . Sol , & Luna obscurabun-
 tur . Stellæ cadent de Cælo . Elementa, quæ
 sunt velut quatuor humores corporis huius Mun-
 di, inquietabuntur, & turbabuntur, sicut inque-
 tari, & turbari solent quatuor humores humani
 corporis , quando est morti propinquum . Erunt
 in aere tempestates furiosæ cum fulguribus , to-
 nitruis , atque fulminibus tremendis, adeòque
 validis ventis , vt montes transferant . Mugiet
 terribiliter Mare: transgrediensque suos limites,
 loca circumuicina submerget . Terra ita vehe-
 mentibus terremotibus concutietur, vt vrbes in-
 tegræ subruantur . Animalia pauida current ad
 homines pro refugio . Et homines præ timo-
 re arescentes current pro eodem ad specus ani-
 malium .

Geret se Deus in illà die sicut homo zelotypus, & honoratus. Qui redux ex absentia longà reperit, quòd sibi sua vxor non fuit fidelis. Nec in eam tantùm suam emouet iram, sed etiam in utensilia cuncta, quæ suæ iniuriæ instrumenta fuerunt, confringens, destruens, & cremans illa. Sic Deus non tantum contra peccatores, sed etiam contra cæteras creaturas, quibus ij sunt vsi ad peccandum, suam tunc exercebit indignationem.

Ista est illa dies, quæ appellatur à Prophetis dies tribulationis, & angustia; dies calamitatis, & miseriæ; dies tenebrarum, & caliginis; dies nebulæ, & turbinis; dies tubæ, & clangoris. Demum dies Domini magna. Cæteræ dies sunt dies hominum: quippe qui eas impendunt secundum beneplacitum suum. At illa dies erit Dei, in qua aperiendum est immensum stagnum infinitæ patientiæ eius, vt inde summo impetu exeat rapidus torrens iræ diuinæ, quam ibi eousque thesaurizarunt peccatores, vt inquit Apostolus, ad eos cum omnibus suis rebus inundandos, & obruendos. Timeamus nunc illum, ne tunc cum reprobis suis fluctibus obuoluamur.

Post hæctenus commemorata mittet Deus ignem illum, de quo Scriptura sacra loquitur varijs in locis. Quo totus globus huius Mundi circumquaque operietur; sicut opertus est aqua, cum fuit immerfus Diluuiò vniuersali. Vnde

E bre-

breuissimo tempore cuncta, quæ in eo tunc erunt, comburentur, & in cinerem conuertentur. Campi cum suis arboribus, & herbis. Ædificia cum suis utensilibus, & diuitijs. Et cum ijs omnes homines, qui vixerint tunc. Cùm igitur hæc omnia dissoluenda sint (concludit, S. Petrus) quales, oportet, vos esse in sanctis conuersationibus, & pietatibus, expectantes, & properantes in aduentum diei Domini?

Secundum punctum erit, considerare, quomodo, purgato iam Mundo per ignem, audietur vbique Tuba illa sonora, cuius Scriptura meminit. Et vox illa Angeli annuntians vniuersalem Resurrectionem, dicendo. Surgite mortui, venite ad Iudicium. Mox cineres cum materijs primis omnium corporum hominum congregabuntur ministerio Angelorum in Valle Iosaphat, vbi futurum est Iudicium, & ibi virtute diuinà ex eis formabuntur denuo corpora eadem: pariterque adducentur animæ vndecumque fuerint, vt vnaquæque in suum corpus introducatur.

Hic ponderabo, quo horrore anima Dam-nati suum corpus aspiciet, & quod colloquium cum eo habebit. Veni, inquiet, maledicte. Nam, siquidem ego damnata sum; quia consensisti tuis appetitibus bestialibus, iustum est, vt sis particeps pœnæ, qua proportione fuisti particeps culpæ. Tu sis maledicta, poterit corpus respondere. Nam, cùm esses libera, & domi-

na,

na, possesque me refrænare fræno-rationis, id non præstitisti. Eamus igitur ad patiendum. Nam quò tua augeatur pœna, ego meam partem tolerabo. E contra verò anima Prædestinati cum quo gaudio intrabit in corpus suum: & quàm dulciter colloquetur cum illo? Vnitis animabus corporibus suis, corpora Damnantorum fœdissima, & horribilia euadent. Prædestinatorum verò pulcherrima, & gratiosissima: onorataque insuper quatuor dotibus gloriæ, Claritate, Impassibilitate, Subtilitate, & Agilitate. Vna ex his sortibus est mihi necessario obuentura. Et modò est in potestate meà eligere fœlicem.

Post hæc secundùm Scripturas Angeli separabunt malos de medio iustorum; & illis pondere suo hærentibus in terrà, hi suà agilitate rapientur obuiam Christo in aera. Ponderabo diuersitatem affectuum vtrorumque, in statibus tam diuersis, dolorem, & iuuidiam malorum; gaudiumque, & lætitiã iustorum. Iterumque supra me reflectens, & certa fide credens, me futurum ex alterutrà earum classium, curabo ità viuere nunc, vt sim ex bonà tunc.

Tertium punctum. Rebus ita dispositis, aperientur Celi, & descendet Filius Dei cum potestate magna, & maiestate, & omnes Angeli cum eo. (Quos, valde est probabile, assumpturos illà die pulcherrima corpora, vt cunctis ho-

minibus fiant visibiles) Eorumque speciosissimum comitatum præcedet tanquam vexillum Crux Redemptoris. Ad cuius aspectum omnes plangent, vt dicit Euangelium. Mali quidem præ dolore, & angustia, videntes se in tam misero statu; quia fugerunt ab illa. Boni autem præ deuotione, & gaudio, videntes se in tam glorioso; quia illam amplexi sunt. Ita Rex Gloriæ in Terram descendet; non vt primà vice factus puer, brachijs ligatis vilibus fascijs: sed factus Leo Iuda, districtum gladium portans Iustitiæ suæ in manu suæ Omnipotentia. Non tanquam mitis Pastor quærens ouem amissam. vt eam ferret in humeris; sed tanquam rigorosus Iudex condemnans illam, vt tradat Lupis infernalibus.

Qui accedens ad Terram in conueniente distantia ab illa suum figet Tribunal ex nube candida formatum, vt illud vidit S. Ioannes. Ad cuius latus dextrum collocabit suam Sanctissimam Matrem: ad sinistrum autem Apostolos, & alios viros Apostolicos, qui, relictis omnibus, sequuti sunt eum in paupertate, castitate, & obedientia, vt ipsum veluti Assessores ad alios iudicandum iuuent: vti eis promisit in suo Euangelio. Quàm erit tunc honorata virtus: & quàm despecta vitia!

Quartum punctum erit, aspicere, quomodo aperientur libri illi, quos etiam vidit S. Ionnes, in quibus omnia opera bona, & mala omnium

Indicandorum scripta apparebunt. Per hos libros repræsentantur conscientia omnium: quæ tunc diuinâ virtute omnibus ita patefient, vt vnusquisque omnia opera bona, & mala facta in hoc Mundo tum à se tum ab alijs clariffimè cernat. Quale tunc dedecus, qualem ignominiam, & confusionem patientur Mali; cùm videant cunctis manifesta omnia sua, quantumuis occulta, peccata? E contra verò quali decore, quali honore, & lætitia afficientur Boni; cùm videant pariter cunctis conspicua omnia sua, opera honesta? Quandoquidem solus est verus honor, qui ex virtute, & solum dedecus verum, quod ex vitio capitur: & ibi omnia sunt apparitura, & æstimanda, vt verè sunt.

Mox Iudex affabili, beneuolique aspectu ad suos se Prædestinatos conuertet, & eis gratias agens pro omnibus, quæ propter ipsum in hoc Mundo, & operati, & passi sunt, debitum eis conferet præmium illis verbis dulcissimis Venite Benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum à constitutione Mundi. Quam in ipsis gignet lætitiâ hæc sententia? Quam mutuam gratulationem? Quos mutuos amplexus? Quam erga suum Iudicem gratitudinem? Hæc profunda sunt potiùs consideratione æstimanda, quàm verbis exponenda.

Postea reuersus Iudex ad Reprobos, & arguens eos Christianos præfertim, obijciet, quanta pro illis egit; & quàm malè ipsi rependerunt.

Quomodò creauit eos ex nihilo, & ordinauit
 ad sublimissimum, non minùs, quàm Gloriae
 suæ, finem. Quomodò, vt illam eis lucraretur,
 factus est homo, & suam prætiouissimam vitam
 cum morte acerbissima commutauit. Quot me-
 dia eis præbuit, vt illam ipsi suis meritis com-
 pararent; Sacramenta, Doctrinam, Exhortatio-
 nes, Exempla, Auxilia, inspirationes, &c. Totum-
 que perdidit, vt suis passionibus inordinatis
 obedirent, dando re ipsà plus fidei Dæmoni
 suo inimico; quàm suo Redemptori, ac Patri
 amantissimo. His cuncti manebunt conuicti:
 nec quidquam poterunt respondere. Statim-
 que Iudex indignabundus vultu adeò seuero,
 vt faciat tremere Cælum, & Terram, proijciet
 ex ore, vt Daniel vidit, illud flumen ignis, il-
 lam scilicet sententiam finalem, & sine appella-
 tione. Discedite à me Maledicti in ignem æter-
 num, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius.
 Quàm durum, quàm penetrans hoc telum erit ab
 Omnipotentia Dei iaculatum in ea corda car-
 nalia? Quomodò sentient? Quomodò sufferent?
 Quid dicent? Illud Sapientiæ. Ergo errauimus
 a viâ veritatis, & iustitiæ lumen non illuxit no-
 bis, &c.

Illico pro exequenda sententiâ, quemad-
 modum hic Damnati ab Inquisitione tradun-
 tur Brachio sæculari: ita ibi Damnati à Iudi-
 ce diuino tradentur Dæmonibus, vt veluti fame-
 lici Lupi pro suo iam beneplacito cibentur il-
 lis

lis ouibus perditis. Quas ad uncis igneis trahent ad foramina, quæ facta erunt in terrâ; per eaque illas præcipitabunt in Infernum, ac tandem simul cum illis sese proijcient in illum tetrum carcerem: cludenturque illæ ianux, ac figillatæ decreto Dei manebunt in æternum, iam numquam amplius aperiendæ. O peccata quàm longos funes malorum texuistis! O creaturæ infelicissimæ creatæ ad tanta mala! Hic demum considerabo, quomodo ex his duabus fortibus altera mihi necessariò obuentura est: curaboque iam, nullà morà interposità, totis meis viribus ita viuere, vt mihi obueniat,

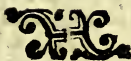
bona. Quam, & à Christo

Domino toto meo conatu

petam, factò Collo-

quio. Pater
noster.

* * *

Quis habitabit ex uobis cū ardorib? sēpiternis. 95. 52

EXERCITIVM V.

De Inferno .

Descendant in Infernum (dicit Bernardus)
 consideratione viuentes ; ne ipsa re de-
 scendant morientes . Quia nihil est , quod sic
 refrænet mortales , ne se præcipitent in culpas ;
 vti consideratio penarum , quibus se exponunt
 propter illas . Id igitur in hoc Exercitio agen-
 dum nobis est .

In quo Oratio præparatoria erit solita .
 Compositio loci . Magna concauitas mente con-
 specta , quæ reuera est in centro Mundi , plena
 igne sulphuris , quo Dammati submersi sunt vti
 in profundo maris pisces submersi sunt aqua .
 Petitio autem . Postulare à Deo viuudum caden-
 di in eum locum timorem ; vt quando à cado-
 do in peccatum non me deterreat amor , deter-
 reat saltem timor .

In primo puncto considerabo pœnam Da-
 mni , quæ consistit in priuatione Gloriæ , qua
 Dammati carent . Et , vt docet S. Thomas , est
 pœnâ infinita : quia priuat bono infinito , quale
 Deus est , & possessione , qua ipsum possident
 Beati . Vnde ait Chrysofostomus , mille ignes
 Inferni simul iunctos non fore tantæ pœnæ Da-
 mnatis , quantæ est priuatio Dei . Quoniam
 Deus est centrum animæ , ad quem ea habet post
 hanc vitam inclinationem incomparabiliter

ma-

maio- rem, quàm habent cæteræ res ad suum centrum, & membra eiusdem corporis ad mutuam vnionem. Atque ita non potest non illi pati violentiam, ac dolorem de sui à tali centro æternà auulsione incomparabiliter maiorem, quàm patiuntur membra eiusdem corporis, quando ab se inuicem auelluntur: & quam paterentur saxum magnum, & ignis, si sensum haberent, quando violenter impediuntur, ne ad sua centra perueniant. Quòd si in hac vità tam ægrè ferre solent homines inexpectatam iacturam alicuius magni boni temporalis, in quod tendebant: qualiter ferent Damnati iacturam irremediabilem summi, & æterni Boni, ad cuius amabilissimam possessionem creati fuerant?

Ad hanc pœnam damni pertinent etiam ignominiosum exilium, quo Damnatus mittitur exul in perpetuum à Patria Cœlesti amabilissima ad Infernalem regionem horribilissimam. Infamia, qua per totam Æternitatem à consortio Ciuium Cœlestium tanquam excommunicatus, & maledictus separatus manebit. Commutatio æterna conuiuiorum, dulcissimæque saturitatis, ac cæterarum deliciarum gloriæ cum fame, sitique insatiabili, ac cæteris tormentis Inferni. Demum inuidia, quam habebit de immenso cumulo bonorum, quo fruuntur Beati, & ipse pariter consequi potuit, suàque culpà amisit. Quæ omnes acerbissimæ pœnæ erunt.

Se-

Secundum punctum erit de pœnis, quas
 Damnatus passurus est à loco, in quo est exti-
 turus, & à consortio cæterorum habitatorum
 eius. Qui quidem locus velut stagnum est igne
 sulphuris plenum, vt dicitur in Apocalypsi; cu-
 ius crudelis potentia, vt ait Augustinus, nullis
 verbis exprimi potest. Comburit enim, & non
 lucet; cremat, & non consumit; penetrat inti-
 mē animam, & corpus Damnati; habens de
 igne totum, quod pœnam, & nihil, quod leua-
 men inducit. Præter tormentum autem huius-
 modi ignis, & fumi intolerabilis eius (quod
 solum esset satis) tot insuper alia erunt in eo
 formidabili loco, vt sacra Scriptura ad illa si-
 gnificanda dicat, fore in Inferno famem, sitim,
 planctum, stridorem dentium, gladium vtri-
 que acutum, spiritus tempestatum, vermes; ser-
 pentes, scorpiones, malleos, absinthium ama-
 rum, aquam fellis, &c. En Domicilium. En Pa-
 latia magna, quæ Deus præparata habet pro
 illis quorum superbiæ non sat fuit Mundus, &
 quorum impietas non habuit finem. Vbi, vt
 ait Isaias, nec deerit nutrimentum ignis, nec
 flatus Domini, sicut torrens sulphuris succen-
 dens eum.

Iam verò habitatores eius loci, qui, & qua-
 les erunt? Dæmones in primis hominum sæ-
 uissimi hostes, & ibi carnifices cruentissimi: qui
 varijs tormentorum generibus illos cruciabunt,
 fatiantes desideria famelica, quibus semper il-

lorum mala desiderarunt, & in hac vità suis tentationibus enixè procurarunt. Erunt deinde alij damnati vicissim sui ipsorum carnifices, quatenus sese vicissim varijs modis vexabunt, propter ingens odium, quo sese vicissim prosequuntur. Ibi enim, perditis legibus rationis, nec erit filius pro patre, nec pater pro filio, nec frater pro fratre, nec amicus pro amico: cum potius ibi motiua futura sint odij, quæ hic fuerant amoris, præsertim inter illos, qui consortes fuerunt in culpis. Quòd si hìc tam intolerabile est, habitare simul in eadem domo ad breue tempus cum aliquibus, quibus cum mutuum odium habemus; quàm intolerabile erit, habitare cum tam multis in eodem Inferno ad infinitam æternitatem? O locus miseræ, & tenebrarum: vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat! vt dicitur in Iob. Quis habitare in te non timet?

In tertio puncto discurrendum est. per tormenta, quæ Dammati passuri sunt in singulis sensibus corporis, & potentijs animæ, quæ velut instrumenta fuerunt suorum peccatorum. Nam vt dicitur Sapient. II. Per quæ peccat quis, per hæc, & torquetur.

Sensus visus torquebitur luce illa maligna ignis Infernalis. Quæ, vt ait Gregorius, cum inepta sit ad præbendum solatium, sufficiens erit ad videndum, quæ præbebunt horrorem; figuras scilicet, quas Demonia assument Leonum,

num, Tigrium, Vrsorum, Serpentum, Draconum, aliarumque ignearum bestiarum: fœdissima iam tum omnia corpora Damnatorum: & alia, quæ in eo carcere teterrimo erunt horribilissima.

Auditus torquebitur continuo illo Infernalium Malleatorum strepitu: rabiosis fletibus, planctis, lamentis, clamoribusque Damnatorum: querelis, blasfemijs, maledictionibus: alijsque, ingratisissimis, ac inordinatisissimis sonibus. O prorsus horrenda, atque formidanda confusio!

Olfactus torquebitur intolerabili fœtore, tanti ignis, & fumi sulphuris: fœtore horribili tot corporum Damnatorum, qui totidem canum mortuorum fœtore longè grauior erit; eorumque strictè coniunctorum in loco nullam habente respirationem.

Gustus torquebitur perpetuâ fame, sitique rabiosa, in quarum leuamen dabitur miseris Damnatis pro cybo absynthium, pro potu autem aqua fellis, vt dicitur à Ieremia; alijsque cibi, & potus abominabiles, & horribiles à Dæmonibus adinuenti ad illos vexandos.

Tactus, qui in toto corpore residet, torquebitur ab igne illo sulphureo, quo Damnatus totus submersus erit. O amens peccator! Si hîc non potes sufferre, vt vel vnum digitum tuum tangat flamma lucernæ per breue tempus; quomodò ibi sufferes, vt te totum à capite ad pedes tangat flamma Inferni, tanto crude-

delior, per integram æternitatem? Accedent alia tormenta, quibus Dæmonia Tactum cruciant, flagrorum, gladiatorum, rotarum, &c.

Sensus internus torquetur vehemente apprehensione dolorum, quæ fixa in illis grauioribus faciet; tristiſſimisque, & horribilibus phantasmatis, quæ semper imaginabitur, & in sese reuoluet. Appetitus sensitiuus erit mare quoddam tempestuosum desideriorum non implendorum, merorum, afflictionum, & angustiarum. Intellectus erit plenus erroribus; hebes pro cæteris, & solum perspicax ad percipiendam magnitudinem tum penæ Inferni susceptæ iam, & nunquam finiendæ, tum gloriæ Cæli amissæ iam, & nunquam recuperandæ. Voluntas erit obstinata in malo: anxia semper pro bonis, quæ non potest consequi, & à malis, quæ non potest vitare: atque ita prorumpens in iram, impatientiam, furorem, & desperationem. Luitur enim ibi desperatione æternâ temeraria spes Peccatorum. Nemo peccet subaxus spe obtinendi veniam: nam spes hæc tenet Infernum Damnatis plenum.

Memoria, etsi alijs potentijs simplicior sit, erit origo maioris Damnatorum penæ: siquidem in eâ gignendus, nutriendus, & fouendus est edax ille conscientie vermis, de quo dicit Scriptura sacra, quod non morietur. Estque pœnitudo quædam rabiosa, desperata, & infructuosa, quam semper habebunt Dammati; me-

mores temporis præteriti, opportunitatumque, & occasionum, quas in illo habuerunt ad præcauenda immensa mala, quæ patiuntur, & acquirenda bona infinita, quæ amiserunt: quomodò habuerunt id in manu, & libertate sua; quàm facile exequi, & obtinere potuerunt, & suà culpà omiserunt, & neglexerunt; quomodò iam præterijt occasio, & iterum ampliùs nunquam redibit. Hic erit dolor, qui continuò corda illorum discerpet tantà crudelitate, quanta mente quidem comprehendì, nedum verbis exprimi potest.

Quartum punctum erit considerare, quomodò omnia commemorata tormenta, nec finem, nec leuamen, nec interruptionem sunt habitura. Non sunt habitura finem: quia sunt æterna; atque adeò tandiu duratura, quandiu Deus est duraturus. Nam vt Gregorius dixit. In Gehenna miseris erit mors sine morte, & finis sine fine: quia mors semper uiuit, & finis semper incipit. O miser status! In quo maius esset præmium, quod hìc maior pœna est maioris delicti, nempe mori, & desinere esse. Quod anxie optabunt semper Dammati, & nunquam obtinebunt, prout dicitur in Apocalypsi. Quia ij sunt æterni, carcer est æternus, ignis est æternus; carnifices sunt æterni, & decretum Dei de illorum cruciatu æterno est æternum. O Eternitas, quis non te timet!

Verum, vt Æternitatis, quæ verbo unico
pro

profertur, aliquem formemus conceptum, extendamus imaginationem ad cogitandum quosuis numeros finitos annorum maiores, & maiores, depræhendemusque, post eos omnes iam præteritos, adhuc integram æternitatem superesse. Tot millones annorum, patiente semper Dam-nato, sunt transituri, quot aquæ guttæ à Mundi initio ceciderunt in terram; & vsque ad finem cadent, vnà cum ijs, quæ componunt omnia flumina, & maria. Tot, quot fuerunt, & erunt folia in omnibus arboribus, & herbis Mundi. Tot, quot atomi sufficientes essent ad replendam, & solidandam totam spheram Firmamenti. Tot denique, quot numerari possent omnibus characteribus implentibus chartam, quæ im-pleret totam ipsam spheram. Et post tot, tan-tosque numeros annorum transactos tormenta Dam-nati sunt incæptura, ac si esset eorum pri-ma dies (quia adhuc ex tunc futura æternitas manebit integra). Idque sine leuamine vllò, sine vlla iuterruptione. Quia tormenta illa nec tempore inueterascunt, nec vsu minuuntur, nec consuetudine mitescunt. Quis igitur per tam æternam durationem tam immutabilem continuationem tam horribilium malorum suf-ferre poterit?

Ex omnibus dictis in hoc Exercitio con-cluditur cum omni euidentiâ, damnationem hominis ad Infernum rem esse adeò horribi-lem, adeò formidabilem, & adeò tremendam,

vt,

vt, licet vnicus tantum hominum fuisset dam-
 nandus, omnes deberemus viuere continuo cum
 pauore, & tremore tam infœlicis fortis. Cum
 igitur tot sint, qui damnantur, vt dixerit Sapiens,
 Stultorum (quales sunt damnandi) infinitum
 esse numerum. Et Christus Veritas æterna scri-
 ptum reliquerit nobis in suo Euangelio. Quod
 arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt,
 qui inueniunt eam. Quod vocati multi sunt,
 pauci verò electi. Quod grex Electorum est pu-
 fillus comparatione multitudinis Reproborum.
 Et omnes ad vnum viuamus inter innumera pe-
 ricula nostræ condemnationis. Quomodo non
 timemus? Quomodo non tremore continuo diu,
 noctuque concutimur? Quomodo nos sollicitu-
 do continua de nostrâ sorte æternâ non angit?
 Deus per suam misericordiam nobis aperiat o-
 culos, & suo sancto timore corda configat. Pa-
 ter noster. Hucusque Exercitia primæ Hebdo-
 madæ S.P. Ignatij.

Excām? ad eū extrā castra impropīū ei? portantes. *Hebr.*

EXERCITIVM VI.

De Expugnatione Regni Christi.

Quemadmodum Deus misit Moysen in Ægyptum non tantum, ut liberaret Populum Israel à captiuitate Pharaonis, redimendo illum tot prodigijs; sed etiam, ut sua doctrinà, & exemplo duceret ipsum per desertum Palestinæ ad Terram promissam. Ita misit Vnigenitum suum Filium Christum Iesum in hunc Mundum non tantum, ut liberaret homines à captiuitate Satanæ, redimendo illos suo sanguine, & morte prodigiosa; sed etiam, ut suà doctrinà, & exemplo duceret ipsos per desertum huius vitæ ad Cælum promissum. Ad meliusque peragendum hoc iter inspirauit S. Ignatio hæc Exercitia. Nam in primà eorum Hebdomadà, quæ correspondet Viæ purgatiuæ, docemur, quomodo liberandi sumus à captiuitate Satanæ medià verà pœnitentià peccatorum nostrorum. In secunda autem, & tertià, (quæ correspondent Viæ illuminatiuæ, quomodo ambulare debemus, sequentes Christum ad consequendam in hac vità vnionem cum Deo, (de qua agitur in quartà Hebdomadà correspondente Viæ vnitiuæ,) & in alterà cum magnis augmentis Gloriam æternam nobis promissam.

Accedentes igitur ad secundam Hebdomadam, in hoc Exercitio reducemus ad quatuor

puncta quatuor meditationes, quas S. Ignatius inter alias de vita Christi posuit in illa. Et sunt veluti nerui, siue tota substantia eius.

Oratio præparatoria erit, quæ semper. Compositio loci. Considerare Christum D. in tribus annis vltimis vitæ suæ prædicantem per Ciuitates, Castella, & Sinagogas, docentemque omnes viam Cæli verbo, & exemplo. Petitio autem erit. Vt ego suam vocationem audiam, promptèque sequar, & perfectè imiter ipsum.

In primo puncto. Primò concipiendus est Rex temporalis electus à Deo, (cui Christiani omnes obediunt) præditus omnibus prærogatiuis, & dotibus, quæ excogitari possunt: sapiens, prudens, fortis, magnanimus, opulentus, liberalis, amator Subditorum, & qui non propria, sed eorum bona optat, & quærit. Qui quidem omnibus ad suam præsentiam vocatis ita loquitur. Subditi mei Ego decreui omnibus Infidelibus bellum inferre, vt eos ad Ecclesiam traham. In qua expeditione vellem, vt omnes me sequamini. Supponendo, quòd ante omnes Ego futurus sum primus in sufferendis belli incommodis in itineribus, in laboribus, in noctis vigilijs, & diei ardoribus, in fame, & siti, tandemq; in inuadendis hostibus, & eorum ictibus sustinendis. Et tamen ex victoriarum spolijs, quæ multa erunt, nihil mihi volo, omnia inter vos sunt diuidenda: eòque maiorem quisque partem accipiet, quòd propius me comi-

tatus,

tatus, atque imitatus fuerit. Quid æquum esset, ut responderent boni subditi ad talem talis Regis propositionem? Omnes haud dubie ad illum in tam gloriosâ expeditione sequendum, promptissimo animo se offerrent. Quod si quis non faceret, iure à cæteris ut peruersus, infamisque vituperaretur.

Ad similitudinem eiusmodi Regis temporalis considerandus est nobis Rex æternus Christus D. Filius Dei vnigenitus, atque adeò ipsi consubstantialis, æqualisque in omnibus attributis. Qui descendit de Cœlis ad expugnandum hominibus Regnum æternum gloriæ, conuocans omnes, ut ipsum in hoc bello sequantur, & imitentur: volens ipsemet esse primus in sufferendis pugnæ laboribus, & excipiendis aduersariorum telis: nec tamen quidquam sibi volens assumere de victoriæ spolijs; sed, ut omnia inter suos fideles milites cum proportione distribuantur, iuxta vniuscuiusque maiorem, aut minorem fidelitatem, strenuitatemque in dimicando. Quis igitur Christianorum non sese promptissimè offeret ad dimicandum cum Christo in prælio tam glorioso, & proficuo? Nullus profectò, qui polleat iudicio, ac ratione. Si enim tam irrationabile, tamque vituperabile esset, non sequi Regem illum temporalem in expugnatione Regni terreni parui momenti, & citò amittendi; quam irrationabile erit, non sequi Regem hunc æternum,

in expugnatione Regni Cœlestis summi momenti, & sine fine possidendi? Quò argumento cunivctus firmum propositum concipiam sequendi, & imitandi Christum quam propiùs, & perfectiùs possim. Quod fructus huius puncti est.

Secundum punctum erit. Considerare duos Duces interse oppositos omnino, Luciferum, & Christum: & quòd vnusquisque vocat homines, vt sub vexillo suo militent. Luciferum considerabo in Campo Babiloniæ, quæ significat confusionem, super magnam cathedram ignis, cum horribili, & formidabili figurà ex se emittentem circumquaque scintillas, & fumum. Et quòd turbatà, immoderatàque voce conuocat omnes Dæmones: & dicit illis. Milites mei voluntas mea, est vt omnes homines trahamus ad nostrum Regnum. Quare dispergimini per vniuersum Mundum, tenditeque vbique retia, & laqueos ad eos capiendos. Nec relinquatis vllum, quem non tentetis. Primò medià cupiditate, & appetitu diuitiarum. Secundò medià ambirione, & appetitu honorum. Tertiò medià superbia vitæ. Vnde eos deijcietis in Luxuriam, & alia vitia.

E contra considerabo Christum Dominum in Campo Hierusalem, quæ significat visionem pacis, in loco humili, cum facie affabili, & beneuolà. Et quòd voce leni, & suaui conuocat omnes suos Christianos, & dicit illis, vt

eant

eant in vniuersum Mundum , horrenturque omnes ad contraria eis , ad quæ Dæmones exhortant . Nimirum ad contemptum diuitiarum , & amorem paupertatis . Ad contemptum honorum, & amorem ignominia. Ad humilitatē cordis . Indeque ad odium delectationum carnis , cæterasque virtutes .

Per hanc considerationem primò manifestantur hostes , cum quibus gerendum nobis est hoc bellum ; in quo Regem nostrum Christum debemus sequi, & imitari. Qui quidem non sunt alij, quàm inordinati nostri appetitus diuitiarū , honorum , & voluptatum . Quanquam enim tres recensentur inimici animæ nostræ , Mundus, Dæmon, & Caro ; Mundus tamen , & Dæmon non alijs armis militant contra nos , quàm nostrorum appetituum carnalium, diuitiarum , honorum , & voluptatum . Quibus proinde debellatis , omnes inimici nostri subiacent debellati .

Secundò deteguntur duæ regulæ discernendi spiritus , quas postea posuit S. Ignatius inter alias : per quas noscemus , à quo spiritu nascitur motus internus , quem sentit anima . Si enim venit cum inquietudine, turbatione , & obscuritate, signum est , quòd à malo spiritu nascitur . Id enim significant illa inquietudo , turbatio , & fumus, cum quibus in illà cathedrâ ignis considerauimus Luciferum . Si verò è contra venit cum tranquillitate, pace, suauitate , & luce interiore , signum est, quod nascitur à bono spi-

ritu, significato per aspectum pacificum, affabilem, & beneuolum, cum quo considerauimus Christum. Similiter, si motus internus inclinatus nos ad bona terrena, diuitias, honores, & voluptates, à malo spiritu ducit originem. Sicut è contra à bono, quando inclinatus nos ad contemptum bonorum terrestrium, æstimationemque Cælestium, & virtutum, quibus illa obtinentur.

Modò, quandoquidem sum Christianus, atque adeò miles per Baptismum sub vexillo Christi assignatus, respiciens retro examinabo, quomodò ad eius imitationem pro Cælo expugnando dimicauimus contra eos hostes, contra quos agitur hoc bellum, meos scilicet inordinatos appetitus opum, honorum, & voluptatum? Quomodò obseruauimus leges militiæ? Nimirum, nunquam pauidus retrocedendo; semper impavidus unus è primis impetendo aduersarios; & horum me telis exponendo, ut meum ab illis Regem defenderem. O quantum hic reperiam, ob quod confundar! Quantum, ob quod iure timeam, nihil me de spolijs victoriæ habiturum, sed eorum loco grauem infamiam, & supplicium! Si enim in bello temporali dignus esset graui supplicio, & ignominia miles ille, qui tempore inuadendi inimicum verteret terga, & fugeret, & multo magis, qui vice defendendi suum Regem, in ipsum conuerteret arma, ad castra inimici se recipiens. Ego, qui

in

in hac spirituali militia toties terga verti, & ab inimicorum meorum prælio fugi, quoties morem gessi meis appetitibus opum, honorum, & voluptatum: & toties in Regem meum arma conuerti, quoties eis obsequens peccaui. Quid spero? Qua cum facie accedam ad tremendum Tribunal mei Regis, & Iudicis, quando diuidentur spolia victoriæ, (quod fit in hora mortis) petens mihi partem eorum: cum sciam iam esse pronunciatum à Paulo. Non coronabitur nisi qui legitimè certauerit. Hoc est, obseruando leges Militiæ?

In tertio puncto. Considerabo tres classes hominum, siue tres homines. Qui omnes) post acquisita decem millia ducatorum à singulis) desiderant saluari, & pacem animæ reperire, sublato inordinato affectu pecuniæ acquisitæ. Sed cum hoc discrimine. Quòd primus ad talem finem media necessaria non ponit, sed differt de die in diem vsque ad mortem. Secundus ponit quidem aliqua media, determinatus tamen semper ad non relinquendum suam pecuniam, sed seruiendum Deo cum illà. Tertius est indifferens ad suam pecuniam relinquendam, vel retinendam, prout intellexerit fore maius seruitium Dei. Ex his primus in periculo viuit non consequendi finem ex defectu mediorum. Secundus debitum ordinem peruertit, volens, vt finis se accommodet medijs, & non è conuerso. Tertius habet dispositionem de

debitam. Et hunc debeo imitari, si volo à me tollere inordinatum affectum cuiusvis boni temporalis, reducens me ad totalem differentiam illud assumendi, vel relinquendi, prout iudicauero, magis expediens fore ad Dei obsequium, & mei ultimi finis consecutionem.

Quartum punctum erit. Considerare tres gradus humilitatis, siue tres status virtutis. Primus est eorum, qui nec propter omnia, quæ sunt in Mundo, nec propter propriam vitam committent vel vnicum peccatum mortale. Secundus est eorum, qui ad tantam sunt iam reducti indifferentiam habendi, vel non habendi quodlibet bonum temporale, vt propter nullum, etiam vitam propriam, cum aduertentiâ committent vllum peccatum veniale. Tertius, includens alios duos eorum est, qui parem gloriam Dei intuentes in alterutro extremo, ad maiorem imitationem Christi eligunt potiùs paupertatem, quàm diuitias, potiùs contemptum, quàm honorem, potiùs dolores, quàm voluptates. Hic est gradus summus perfectionis, ad quem per puncta huius Exercitij gradatim, nos docet ascendere S. Ignatius. Qui tandem, monet, ad talem ascensum valde adiuuare, si in quouis casu dubiæ electionis enixè petamus à Deo, vt disponat nobis illud extremum, quod nostræ sensualitati magis contrarium est; vti sunt paupertas, ignominia, dolores, & aliæ pœnalitates, quibus magis affimilemur Christo D.
eius

eius vestes, & insignia induentes: quandoquidem illa ipse propter maiorem profectum nostrum spirituales induit; nobisque exemplum dedit, vt in omnibus, quoad eius fieri poterit, eum imitari, & sequi velimus: cum vera sit via, quæ ducit homines ad vitam. Hic sunt facienda tria colloquia. Primum cum Sanctissimâ Virgine petendo, vt impetret nobis perfectam sui Filij imitationem; secundû cum Filio; & tertium cum Patre, petendo vt eam nobis concedant. Quæ suo ordine cum Ave Maria, Anima Christi, & Pater noster, terminabuntur.

Ad extremum huius Exercitij oportet aduertere. quatuor eius puncta, quo ordine disposita sunt, velut totidem gradus esse, per quos S. Ignatius miro magisterio ducit eum, qui se exercet, ad perfectam eam dispositionem animi, quam debet habere ad faciendas bonas, & sanas electiones in omnibus rebus, & actionibus, quæ subsunt suæ libertati; prout explicabitur in Exercio sequente.

* * *

Proposui in conspectu tuo vitam, & mortem. Deut. 32.

DE BONA, ET SANA

Electiōne .

Illud est inter hominem, & bestiam discrimen, quòd bestia regitur passione, seu appetitu naturali: homo verò titulo rationalis ratione dumtaxat regi debet in omnibus rebus, & actionibus, quæ subsunt suæ libertati. Et quoniam in Christiano, in quo Fides supponitur, ratio dicat, vt posità tot à suà attentione, & intentione in fine, ad quem creatus est, id solum amplectatur, quo magis est iuuandus ad illum consequendum, & consequenter, vt nihil amplectatur, quod malum moraliter sit, quia hoc potius impedit, quàm iuuat; & ex bonis semper amplectatur melius, quod iuuat magis, Consequens est, vt in omni probo Christiano propositum efficax stabilitum iam firmiter esse debeat fugiendi semper, quod est malum, & ex bonis amplectendi semper, quod est melius. Quod propositum fructus est, qui ex præcedentibus Exercitijs collectus esse debet.

Vnde sequitur, id, quod apertè est malum, & ex bonis id, quod apertè est melius, non esse materiam electionis, nec deliberationis. Quia iam supponitur, iuxta rectam rationem, primum fugiendum, & secundum amplectendum esse citra omne dubium.

Cæterum, quia inter extrema de suo bona, quæ

quæ occurrere possunt, ad alterutrum assumendum, vel relinquendum, siue ratione substantiæ, siue accidentium, siue circumstantiarum loci, temporis, personæ, &c. dubitare potest homo, quodnam eorum sibi sit melius, & aptius ad consequendum suum finem, maioris scilicet obsequij Dei, perfectionis, & saluationis: in ijs euentibus habet locum deliberatio, & electio: pro ijsdemque habet vsus Exercitium de bonâ, & sanâ Electione. Quod nobis reliquit scriptum S. Ignatius.

Primum, & præcipuum, quod cadit sub electionem, est status vitæ perpetuus in eo, qui nondum assumpsit illum; à cuius bonâ, & sanâ electione, conformique voluntati Dei vita proba, & bene ordinata sæpe dependet; &, quod plus est, salus æterna, Nam in eo statu; in quo Deus vult, vt ipsi seruiam, potiùs, quàm in alio, habet mihi præparata auxilia, efficacia gratiæ, cum quibus ipsi sum seruiturus. Et licet omnes status in Ecclesiâ approbati, vt Matrimonialis, Ecclesiasticus, Religiosus, sint boni in se, non tamen omnes mihi sunt boni: sicut cibi, estò omnes sint boni in se, non omnes omnibus stomachis congruunt; nam qui pro alijs sunt sani, pro alijs sunt noxij; & qui pro alijs sunt minus boni, pro alijs sunt meliores. Vnde patet, quanti momenti sit circa statum vitæ considerata, matura, & rectè deliberata electio. Ob cuius defectum proculdubio multi post

vitam inquietam, ingratham, ac moleſtam, per-
derunt vltimum finem, ad quem fuerant creati.

Secundum, quod cadit ſub electionem, eſt
reformatio ſtatus in eo, qui iam illum habet,
quoad particularia, quæ ad ipſum pertinent.
Vt ſi expedit tot, ac tales ſeruos habere, vel
plures, vel pauciores: tot ac tales expenſas fa-
cere: tot ac tales dare eleemoſynas. Pariter-
que de cæteris.

Tertium, quod cadit ſub electionem, eſt
quæuis res alia occurrens de ſuo bona; ſed cir-
ca quam eſt dubium, an ſit mihi magis expe-
diens illam aſſumere, quàm relinquere, vel è
conuerſo. Vt ſunt officia, beneficia, occupatio-
nes, actiones alicuius momenti, modus ordina-
rius viuendi, diſtributio temporis, &c.

Diſpoſitio requiſita ad bonam electionem
in eo, qui illam talem vult facere, imprimis eſt,
vt, poſita totà ſuà attentione, & intentione in
fine, ad quem eſt creatus, indifferens totaliter
ſit ad aſſumendum, vel relinquendum id, de
quo agitur, prout viderit magis conducere ad
ipſum finem abſque vlllo alio reſpectu. In qua
indifferentià debet ſe ſe conſtituiſſe per Exerci-
tium antecedens. Deinde debet aggredi ele-
ctionem, non quando habet animum inquietum,
turbatum, aut obſcuratum paſſione aliqua, vel
tentatione; ſed quando eum quietum, tranquil-
lum, ac ſerenum habet.

FORMA HVIVS EXERCITII.

O Ratio præparatòria erit consueta . Compositio loci . Ponere ante oculos animæ id, circa quod electio facienda est, referreque duo extrema opposita (assumendi, scilicet illud, aut relinquendi; habendi, aut non habendi) ad finem, ad quem sum creatus, qui est Deo seruire, omnimodisque obsequi in hac vità; & eodem frui per æternitatem in alterà . Petitio autem . Postulare à Maiestate suà lumen, & gratiam ad eligendum ex propositis extremis illud, quod mihi vtilius futurum est ad talem finem obtinendum .

Primum punctum erit . Considerare in particulari, quot, & qualia iuuamina, vel contra, quot, & qualia impedimenta vnumquodque, ex dictis extremis (habendi, aut non habendi rem, de qua agitur) adferat mihi præcisè ad obtinendum finem, ad quem sum creatus, secluso omni alio respectu . Ijs enim attentè examinatis, & ponderatis, extremum, in quod ratio pura . & libera ab'omni passione, & affectu sensuali magis inclinât, illud mihi eligendum est .

Secundum punctum erit . Supponere, quòd homo aliquis habens præ manibus eandem materiam, quam ego habeo, ad eligendum, consilium à me postularet . Id enim, quod ego, omnibus bene perpensis, illi consulerem,

rem, iudicans fore ad maiorem perfectionem, animæ eius, & gloriam Dei, idem ipsum eligendum, & assumendum mihi est.

Tertium punctum erit. Considerare me, in articulo mortis, attentèque animaduertere, quodnam ex extremis propositis vellem tunc, me elegisse nunc: id enim est, quod nunc eligere, mihi conueniens est.

Quartum punctum erit. Considerare me, similiter in hora iudicij ante tribunal Christi iam iam redditurus rationem de omnibus meis electionibus in hac vita factis. Quam enim, tunc vellem, fecisse me nunc in materiâ præsentem, eadem faciendam mihi est.

Quintum punctum, Facta electione per præcedentia puncta, conuertens me ad D.N. ipsam offeram, petendo à Maiestàte sua, vt eam acceptet, recipiat, & confirmet. Si enim cum hac oblatione sincerè, & ex corde facta anima mea se sentit quietam, sine scrupulo, & consolatam, argumento erit, quòd electio benè, purè, & sine mixtura alicuius affectionis inordinatæ facta est. Pater noster.

Hoc exercitio claudit S. Ignatius Exercitia secundæ Hebdomadæ.

Hic verò Agens Exercitia monendus est primò. Ne impulsus feruore aliquo spiritus vltro se obstringat voto quidpiam præstandi, nisi postulato antea, & præhabito consilio à Patre spirituali, vel Confessario.

Secundò est monendus . Quòd, quando, facto discursu per puncta prædicta circa extrema, quæ sunt materia electionis, repererit, æque illa conducere ad maiorem gloriam Dei, & animæ suæ bonum, tunc est occasio reducendi ad praxim vltimum perfectionis gradum, de quo fuit sermo in puncto quarto Exercitij præcedentis: eligendo videlicet illud extremum, quod sensualitati fuerit magis oppositum, & pœnale, ad meliùs imitandum Christum D.

Tertiò est monendus . Ad fortificandum propositum electionis factæ, & vincendas novas difficultates, quæ secum solet afferre rei electæ executio, magnopere iuuare considerationem victoriarum Christi D. in suâ sacrâ Passione. Propter quod S. Ignatius, conclusâ cum hoc Exercitio secundâ Hebdomada, tertiam totam impendit in sacrâ Passione, singulisque eius partibus meditandis .

Quartò est monendus . Vt semel facta electione iuxta præscriptas regulas, nullatenus illam immutet, præsertim in tempore desolationis, hoc est, cùm se interiùs sentit turbatus, aut inquietus aliqua tentatione, aut passione, quæ internam obscuritatem affert; aliquà ve ad res terrenas inclinatione, seu affectione. Quia tunc non est tempus idoneum ad alterandam electionem rectè factam. Cæterùm, si, transacta turbatione, recuperataque interna tranquillitate animæ, nouæ circumstantiæ tales occurrerint,

vt

vt videatur necessarium iterum circa rem electam deliberare, tunc denuò noua electio poterit fieri iuxta præscriptas regulas.

Tandem est aduertendum. Cùm res electa eiusmodi est, vt ad suam exequutionem exigat tempus successiuum; opportunum tunc fore vsum Examinis particularis, vt meliùs, & citiùs id, quod intenditur, executioni mandetur, & obtineatur.

Pass. e, uobis reliq̄ns exēplū, ut sequam: uestigia ei

EXERCITIVM VII.

De Passione Christi D. N.

Nihil est, quod magis animat strenuum militem in prælio, quàm videre victorias, quas suus Dux reportat in illo. Quare, reducendo ad hoc Exercitium omnia, quæ in tertia Hebdomada posuit S. Ignatius, monstrabimus Exercenti se (parato iam per Exercitia facta in secunda Hebdomada ad sequendum, Christum in hac expugnatione Regni Cœlestis) illustres victorias, quas tempore suæ sacræ Passionis hic noster Rex, & Dux reportavit de tribus illis inimicis, contra quos hoc bellum venit gerendum. Vincens nimirum nostrum appetitum applausus, æstimationis, & honoris summa sua derelictione, inhonoratione, & ignominia: & nostrum appetitum delectationum, & voluptatum suis summis doloribus.

Oratio præparatoria erit solita. Compositio loci. Aspicere Christum D. N. confixum Cruci. Petitio. Postulare ab ipso gratiam congruam ad imitandas suas victorias in hac spirituali palestra.

Primum punctum erit. Considerare paupertatem, quam Christus D. N. passus est tempore suæ sacræ passionis. Quæ tam extrema fuit, vt cuncta generaliter ipsi defuerint. Quandoquidem nec habuit lectum, in quo moreretur;

tur; nec vas aquæ, qua sitis eius mitigaretur; nec aliud quidpiam ad se in agonia mortis refrigerandum præter cum felle mixtum accitum. Et cum perfecta paupertas testante Paulo, sit, habere dumtaxat alimenta, & quibus tegamur: ille, qui, cum esset Dominus omnium, pauper pro nobis factus est, ulterius eam perfectit, non habens neque, quo tegetetur, neque quo vel sitim sedaret. Cum item ita sit, ut qui moritur, ius habet ad aliquod sepulchrum, cadauerisque operimentum; & ad disponendum pro arbitrio suo de rebus, quas habet: vel his etiam caruit Dominus N. Siquidem sepultus est in sepulchro alieno, opertusque sindone per modum elemosynæ data; nec de vestibus, quibus utebatur, & quas solas habebat, disponere potuit pro arbitrio suo; sed eis spoliatus vidit ipsas inter milites pro eorum beneplacito diuidi. O in omnibus, & o maium Ditissime! Quam extrema cum paupertate vicisti nostram diuitiarum cupidinem.

In secundo puncto est ponderandum Quomodo Christus D. tempore suæ passionis adeo fuit ab omnibus etiam amicis, cognatis, & notis derelictus, ut potuerit dicere per Prophetam. Considerabam ad dexteram, & videbam, & non erat, qui cognosceret me Tantoque casus iste fuit sensibilior; quanto è loco fuit sublimiori. Cum enim eousque communiter fuisset æstimatus ut Sanctus; Veneratus ut ma-

gnus

gnus Propheta ; auditus vt Prædicator , & Magister insignis ; trahens vbique post se Populum sequentem ipsum in Ciuitate , in Templo , in Synagogis , in Castellis , in terra , & in mari ; magnificatus ob tot sua , tamque illustria miracula ; dilectus ob beneficia , quæ passim largiebatur . Totum hoc subito commutatum est in contemptum , ignominiam , infamiam , & odium .

Nam sui Nationales procurauerunt illi mortem cum summa iniustitia . Gentiles Romani cum crudelitate summa exequuti sunt . Sacerdotes , & Litterati erant velut fermentum , quo tota Populi massa exacerbata contra Saluatorem euasit . Principes sufflabant ignem , & in Popularibus talis flamma excitata est , qualis tanto iniuriarum , dolorumque diluuiò extingui non potuit . Vel in suis , qui scholam eius fuerant sequuti , fidelitatem firmam non reperiuit . Nam ex duodecim , quos Apostolos elegerat , alius vendidit , alius negauit , & omnes dereliquerunt eum . Sola ipsius Mater non dereliquit ; sed neque iuuare potuit , neque defendere ; potiùs augebat eius dolores præsentia sua . Pater autem æternus , qui potuit ; noluit pro tunc . Quod eius inimici exprobrabant . Quodque ipsum coegit ad exclamandum . Deus meus , Deus meus , vt quid dereliquisti me ? Sic vicit Christus nostrum appetitum inordinatù applausus , & æstimationis humanæ .

Tertium punctum. Inhonoratio, & ignominia Saluatoris in sua passione fuit summa. Creuit enim ex parte suæ Personæ, quæ erat veri Dei; & in quantum homo eò magis sentiebat suas iniurias, quò generosioris cordis erat. Creuit ex parte altitudinis æstimationis, ad quam ascenderat, cadens ex illa in profundiorem extremitatem despectus, ac contemptus. Nam Populus, qui tanti eum faciebat, tamque auidè sequebatur, videns ipsum à Principibus, & Magistratibus adeò contumeliosè captum, mox (vti solet accidere) sese deceptum in eo honorando reputauit. Omnesque veluti infamati, quòd tantum honorem homini fraudolento detulerant, nouis iniuriarum inuentis errorem emendare curabant.

Creuit ex parte personarum, quæ inhonorarunt eum. Nam Litterati, & Seniores, Pontifices, & Sacerdotes, Magistratus, & Iudices; in quibus ob suam eminentem authoritatem in litteris, & religione minus præsumi poterat aut ignorantia, aut iniustitia. Hi fuerunt, qui post multam considerationem, atque consultationem causaque in Concilio examinata, pronuntiarunt illum reum mortis. Quam totus Populus petiuit à Præside, & extorsit cum violentia populari. Militesque Gentiles, gens sine Deo, abiecta, & vilis, fuerunt carnifices, qui executioni mandarunt, iniicientes in Regem Gloriz manus, & linguas absque vllò respectu,

&

& pudore . Ad quod accedit , fuisse eum ab vno suorum discipulorum venditum , ab alio negatum , & à cæteris derelictum . Quorum vnum quodque suo modo ipsius ignominiam fecit gravio- rem .

Creuit & hæc ex parte delictorum , de quibus accusatus est , quæ multa fuerunt , & gravissima . Nimirum . Quod erat blasphemus in Deum , cuius se Filium , atque adeò æqualem iactabat . Quod erat proditor in Reges , quorum titulum , & dignitatem sibi vsurpabat ; ve- tabatque , ne soluerentur illis tributa . Quod erat impostor , ac perturbator Populi , trahens post se illum inquietum , congregans scholam , & spargens doctrinam novam , & perniciosam , discurrendo de loco in locum absque vlllo fixo domicilio . Quod erat magus , & incantator , qui falsis miraculis arte Dæmonis factis Popu- lum ipsum tenebat deceptum , & illusum . Cri- mina cuncta enormia , & odiosa , & quæ alia supponebant .

Creuit denique inhonoratio Christi ex parte rerum , quas præstiterunt in ipsum , refertas omnes dolore simul , & ignominia . Primum enim prendiderunt eum noctu , & in agro , & ar- mati militis cum tumultu . Traxerunt per Ci- vitatem ligatum cum dedecore . Sicque stite- runt Concilio . Vbi eius causa examinata est cum violentia . Et seruus Pontificis coram ip- so impudenter ei iniuriam lingua ; & manu ala-

pam

pam impegit . Qui custodierunt illa nocte,
 totam in eo vexando , atque inhonorando ex-
 penderunt . Nam velabant faciem eius , & con-
 spuebant, & colaphis percutiebant ; & dicebant
 prophetiza , quis est , qui te percussit , multisque
 alijs modis ei illudebant . Mane autem facto
 ad mortem damnatum à Tribunali in Tribunal
 ignominiosè traduxerunt . Apud Herodem,
 veste indutus ludibrio habitus est tanquam fa-
 tuus . Et apud Pilatum veste nudatus dirè fla-
 gellatus est tanquam fur . Cohors Gentilium
 coronatum spinis , vt regem fictitium adorauit .
 Et Populus Iudæorum , vt Regem verum non
 admissum abominatus est . Factaque illius cum
 Baràba comparatione , sediciosum homicidam
 vità donauit : & pacis , ac vitæ Auctorem ma-
 gnis clamoribus postulauit ad mortem . Dam-
 nauit demum Pilatus ad crucifigendum : ge-
 nusque mortis tunc valde infame baiulatu pu-
 blico crucis , & comitatu latronum longè infamius effectum est . Denique nudus, & cruci con-
 fixus in loco Caluariæ exaltatus est coram innu-
 mera hominum multitudine, qui ad Paschæ ce-
 lebritatem concurrerant . Et, quasi omnia hæc
 non sufficerent , ibi eum iam moribundum mul-
 tiformiter blasphemabant : eique delicta non
 facta ab ipso, sed à se conficta exprobrabant .
 O honorator , & honor hominum ! Quis te sic
 propter eos inhonorauit ? O cæcitas Christia-
 norum ! Qui sese iactantes de Fide sua, toti sunt
 in

in æstimandis, atque procurandis honoribus.

Quartum punctum erit de doloribus, quos Christus Rex noster in sua Passione passus est. Totque fuerunt, ac tanti, vt bene potuerit Prophetæ dicere. Quod à planta pedis vsque ad verticem non erat in eo sanitas. Et quod plagatus totus, quasi leprosus speciem, decorem, & aspectum, quo cognosceretur, amiserat. Erant scapulæ, & reliquæ corporis partes flagellis lacera. Humeri contusi pondere Crucis. Pectoris ossa loco seiuncta præ nimia distensione. Caput spinis perforatum. Capilli capitis, & barbæ auulsi. Genæ colaphis denigratæ. Os sitibundum, & lingua à contactu fellis amara. Exangues venæ: Brachia, & crura adeò distenta, vt corporis ossa possent dinumerari. Manus, & pedes terebrata clauibus, è quibus pendens integrum corpus per suamet vulnera, continuò magis, & magis illa aperiebat pondere suo. Cor summa afflictione transfixus. Ac demum totus homo ita doloribus, & afflictionibus affectus, vt absque vilo mortali vulnere efflauerit animam. O Deus impassibilis! Quàm longè ab imitatione tua currit, qui post suas delectationes, atque delicias currit.

Hoc modo ad expugnandum nobis Regnum Celorum Rex noster militauit contra eos tres inimicos, qui nobis inferunt bellum, ne intremus in illud: tres scilicet nostros inordinatos appetitus diuitiarum, honorum, & delicia-

tiarum . Et hoc modo ad eius imitationem nos quoque contra eos militare debemus, si volumus strenuorum militum leges implere, & ex victoriae fructibus nostram partem habere.

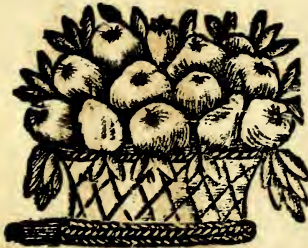
Ne tamen nos debilitas nostra retardet ad aggrediendum imitationem eius, quem scimus, esse Fortitudinem Dei . Ponamus oculos mentis in tot hominibus Sanctis tum Confessoribus, tum Martyribus, quot fuerunt in Ecclesia, debilibus sicuti nos . Et nihilominus in hac spiritali militia strenuissimis imitatoribus sui Regis, cum adiutorio gratiae eius . Consideremus eorum egregia facinora, Et, siquidem illi nec fuerunt alterius naturae à nostra, nec habuerunt alterum Deum à nostro (qui semper est idem) in sua gratia conferenda liberaliorem: properemus, resumpto spiritu in ipsorum imitationem; ut sicut illi triumpharunt, & nos triumphemus .

Itaque, & nos inquit Apostolus tantam habentes impositam nubem testium, qui nos inuentur, & suis exemplis animant, ad praeliandum, deponentes omne pondus, & circumstantes nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in Auctorem Fidei, & consummatorem Iesum: qui, proposito sibi gaudio, sustinuit crucem confusione contempta: atque in dextera sedis Dei sedet. Ut nobis omnibus persuaderet exemplo suo, praeterquam Fide verbi sui . Quod si media mor-

tifi-

tificatione cum ipso commortui sumus, & con-
 uiuemus. Et, si media lucta incommoda huius
 certaminis cum ipso sustinebimus, & conre-
 gnabimus, (vt contestatur ipse Apostolus.) Et non
 aliter. Finem imponat Colloquium, quo ab
 eodem nostro summo Rege petamus perfe-
 ctam ipsius imitationem. Pater noster.

Hoc Exercitium virtute continet
 omnia quæ S. Ignatius po-
 suit in tertia Hebdo-
 mada.

QVIS NOS SEPARABIT. Rom. viii.

EXERCITIVM VIII.

De Amore Dei.

HOc est vltimum Exercitium quartæ Hebdomadæ S. Ignatij. Ad quod per illius residuum disponit Sanctus Meditationibus Myfteriornm Resurrectionis Christi D. Fructus autem per illud intentus, qui est Amor Dei perfectus, finis est omnium Exercitiorum, & totius vitæ spiritualis.

Ante, quàm illud ingrediatur, supponit Sanctus duo principia certa. Primum est. Amorem non in verbis, sed in operibus consistere. Iuxta illud S. Ioannis in sua prima Epistola. Filiioli mei non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate. Quò etiam spectat illud Christi D. in suo Euangelio. si diligitis me, mandata mea seruate. Et rursus illud. Qui habet mandata mea, & seruat ea ille est, qui diligit me.

Secundum principium est. Opera in quibus consistit amor, esse communicationis bonorum, quæ amans amato communicat ex ijs, quæ habet. Vt si habet scientiam, honores, diuitias, aut alia bona, illa suo amato communicat in quantum potest. Itaque amor verus præcipuè consistit in communicatione, qua amans amato sua bona communicat.

Possunt etiam supponi tanquam principia

pia ad vim præbendam discursibus huius Exercitij illud Prouerbiorum 22. Qui dat munera, animam aufert accipientium: & proueria illa vulgaria. Munera confringunt saxa. Amor amoris magnes est. Amor nullo alio pretio soluitur, quàm amore.

His positis. Oratio præparatoria erit solita. Compositio loci. Considerare me coram Deo erga me benigno, ac beneuolo: & coram omnibus Beatis pro me interpellantibus. Petitio. Postulare à Deo claram cognitionem tum magnitudinis beneficiorum mihi factorum, tum infinitæ bonitatis benefactoris, vt propter illa, & propter ipsum tantum eum amem, quantum à me amabilis est.

In primo puncto ad memoriam traham beneficia mihi facta à Deo. Nimirum beneficium Creationis. Ad quod pertinet totum esse animæ, & corporis cum omnibus suis partibus. & membris, potentijs, & sensibus. Beneficium Conseruationis. Ad quod pertinet influxus continuatus Omnipotentix diuinæ, & cætera cuncta bona naturæ intrinseca, & extrinseca ad meam conseruationem ordinata, & quoquomodo concurrentia. Beneficium Redemptionis. Ad quod pertinent Aduentus Filij Dei in Mundum, & omnia, quæ pro hominibus fecit, & passus est in carne mortali. Sacramenta, quæ instituit. Auxilia gratiæ, quæ nobis comparauit, Et cætera dona supernaturalia

ralia communia, quæ nobis sunt data. Beneficia denique omnia particularia, quæ mihi particulatim contulit Deus: quæ, si benè considero, innumerabilia esse reperiam, vnà cum aliorum malis, à quibus me liberauit: quo titulo mea etiam sunt beneficia. Accedit desiderium infinitum, quod Deus habet, dandi se ipsum mihi in Gloria cum alijs ineffabilibus bonis per integram æternitatem.

Ponderabo excellentiam Datoris: multitudinem, ac magnitudinem beneficiorum: intentionem infinitam amoris, à quo illa manarunt: idque quàm liberaliter, & sine vllò interesse proprio! quàm gratuitò, & sine vllò merito meo! mouente sola Dei bonitate, communicatiua sui infinite. Vtensque principijs suppositis, concludam. Si amor consistit in operibus, & in communicatione bonorum, amantis erga amatum. Quantus est amor, quo Deus me amat: si quidem tanta pro me operatus est, & operatur, & desiderat operari: tantaque mihi communicauit, & commicat, & desiderat communicare? Et, si amoris præmium est amor. Quo amore debeò illi correspondere, ipsi communicando, & tradendo totum, quod sum, quod habeo, & quod possum: maximè, cum nihil ei dare possim, quod iam suum non sit? Et, si munera rapiunt corda, saxaque confringunt. O rebelle cor meum! quomodò te rapi non sinis tot Dei muneribus?

H

O du-

O durius adamante ! Quomodò tot donorum
ictus non sentis ? Quomodò tanto amoris igne
durities tua non mollescit ?

Hic ob malam meam correspondentiam
pudore correptus eam satagam emendare . Con-
uersusque ad Deum prompto , ac feruente affe-
ctu me totum , & omnia mea offeram ipsi , dicens .
Accipe Domine totam meam libertatem , me-
moriam , intellectum , & vniuersè quidquid sum ,
& quidquid possum . Omnia à te mihi traditã
sunt : omnia tibi reddo , vt de omnibus omnino
disponas iuxta tuam sanctissimam Voluntatem .
Da mihi tui amorem , & gratiam ; quia hoc mi-
hi sufficit .

Secundum punctum erit . Considerare ,
quomodò Deus habitat in omnibus creaturis .
In elementis dando eis viuere in arboribus dan-
do eis viuere : in animalibus , dando eis senti-
re : & in hominibus , dando eis præterea intelli-
gere : atque ita in me , dando mihi esse , viuere ,
sentire , & intelligere . Et insuper , vt in
templo suo ad suam similitudinem facto ; orna-
toque supernaturalibus donis . Quibus creditur ,
amatur , veneratur , & colitur . Ponderabo , dis-
curram , & concludam , sicuti in puncto præ-
cedente .

Addendo considerationem de modo , quo
Deus dedit , & dat mihi sua dona , non mitten-
do illa ad me per tertiam personam , (vti face-
ret Rex terrenus respectu cuiusuis sui subditi ,
quan-

quantumuis dilecti) sed veluti adferendo illa
 in domum meam per se ipsum : qualiter se
 etiam gerit cum bonis, quæ confert ad serui-
 tium meum cæteris creaturis. Quæ est admi-
 rabilis dignatio. Vnde inferam, me quoque
 pariter debere ipsi correspondere : reddendo,
 ac impendendo in obsequio suo cum magno
 amoris affectu totum, quod sum, possum, & ha-
 beo, non vtcumque, sed coram ipso cum iugi
 memoria suæ præsentia; atque ita seruiendo ip-
 si in præsentia sua. Qui est altior gradus amoris
 Dei, & æstimabilior, & promptior ad eius vo-
 luntatem implendam. Quemadmodum altius est,
 & æstimabilius seruitium, quod Regi terreno
 præstatur in eius præsentia, aptiusque ad cogno-
 scendam, & implendam voluntatem eius, quam,
 quod præstatur in absentia.

Tertium punctum erit. Considerare, quo-
 modò Deus laborat (hoc est se gerit, ac si labo-
 raret) in omnibus creaturis. In Cœlis, elemen-
 tis, arboribus, animalibus, fructibus, &c & in
 me ipso. Scilicet conseruando cuncta, & im-
 mediatè concurrando cum singulis ad omnes
 eorum motus, & actiones viuendi, sentiendi, in-
 telligendi, & cæteras. In ipso enim viuimus,
 mouemur, & sumus, vt dicit Apostolus. Dis-
 curram; & me offeram, vt supra.

Ponderando insuper hic ineffabilem di-
 gnationem Dei. Qui non solum conseruat me,
 & adiuuat me per se immediatè ad omnes

meas operationes, sed etiam ad seruitium meum conseruat cæteras creaturas; & quod plus est, & mirabilius, illas per se immediate adiuuat ad mihi seruiendum. Quid diceremus de amore Regis erga suam sponsam, qui eum obligaret, non solum ad procurandum, & sustentandum pro illius seruitio omne seruorum genus, sed etiam ad cooperandum per se cum eorum singulis in omnibus pertinentibus ad seruitium ipsius Reginae? O amor Dei erga me, qui ad tanto maiora, & plura obligat ipsum! Curabo ei correspondens ascendere ad tertium gradum Charitatis, qui cum praesentia, & amore Dei iungit exactam executionem omnium, quæ ei placent: quin labor externus impediatur talem praesentiam, & amorem, internamque quietem, & pacem, quam secum ferunt. Quod obtinetur, reducendo cuncta ad solum vnum: quod est Deo placere.

Quartum punctum erit Considerare, quomodo omnia bona creata descendunt ab increatis. Ut mea potentia limitata à summa, & infinita potentia Dei; & idem est de sapientia, bonitate, iustitia, misericordia, &c. sicuti à Sole descendunt luminis radij, à Fonte riuu aquarum, &c. Vnde aperitur nobis via ad ascendendum per perfectiones creatas ad Diuinas, vbi illæ sunt cum præstantiâ infinitâ. Proindeque latè discurram considerando, Magnitudinem Essentiæ Dei, eius Independentiam,

tiam, Æternitatem, & cætera Attributa, Bonitatem, Pulchritudinem, Sapientiam; Omnipotentiam, Immensitatem, Misericordiam, Iustitiam, Liberalitatem, &c. Ponderando in vnoquoque seorsim eius conditiones, & proprietates. Vnde transibo ad quartum, & perfectissimum gradum amoris Dei. Quo amatur propter se ipsum; vt summum Bonum claudens in se omnia bona. Ita quòd, qui sic amat, nihil iam inuenit, quod amet, nisi Deum; propter quem solum, & vnicè amat, quidquid aliud amat, Terminum imponam Colloquio, quo ardente cordis affectu petam à Deo, vt præbeat mihi lucem claram ad cognoscendam suam infinitam Bonitatem, & gratiam efficacem ad eam semper; & vnicè perfectissimè amandam, adimplendo semper in omnibus, & perfectissimè suam sanctissimam, ac perfectissimam voluntatem. Pater noster.

A D M O N I T I O.

Via ad Salutem æternam, & ad Perfectiorem Christianam, quam S. Ignatius nos docet in his Exercitijs, eadem est, quam Christus Dominus nos docuit suis verbis, & exemplis. Atque ita vnica est via vera, & secunda. Etenim in prima Hebdomada docet nos Sanctus exire per pænitentiam à peccatis; cum efficaci proposito nunquam ad illa redeundi.

Cum

Cum quibus, quando grauiasunt, Salus æterna componi nequit. In secunda autem, & tertia Hebdomada docet nos, quomodo sequentes Christum ad perfectionem Christianam debemus tendere, pugnando contra appetitus nostros Diuitiarum, Honorum, & Voluptatum, quæ sunt obstacula impediencia, ne consequamur illam. Nam, vt ait S. Augustinus, eiusmodi appetitus sunt Venena Charitatis; (in cuius perfectione consistit Christiana perfectio). Et quo passu illi minuuntur, Caritas crescit. Eisque victis, & superatis, mox anima obtinet, ac possidet perfectam Charitatem. Ad quam consequenter nos ducit S. Ignatius in quarta Hebdomada tanquam ad rem, quæ conaturaliter sequitur ex illa victoria. Quoniam nostra Anima, semel auulsa à Terra, conaturaliter volat in Cælum ad se Deo per amorem vniendam tanquam centro suo. Sed quoniam pugna contra tres dictos Appetitus per eorum abnegationem facienda sine iuuamine Orationis non potest fieri: pariter nos docet S. Ignatius, hanc esse debere illam communem, & ordinariam, & omnibus facilem, quam principio explicauimus; quæ & secunda in se, & in nostra libertate posita est. Nam altera oratio contemplatiua, & extraordinaria, ad quam Deus aliquos Sanctos eleuat medijs extraordinarijs illustrationibus, visionibus, & reuelationibus, nec est adeò secunda, cum soleat à Dæmone confin-

gi, nec est in potestate nostra, aut eam industriâ nostrâ possumus comparare. Quocirca S. Ignatius, etsi fuerit vnus è Sanctis, qui in altiori gradu eam habuerunt communicatam à Deo, ne verbum quidem de ea loquitur in his Exercitijs. Per regulas tamen ab ipso traditas discerni poterit in Anima, qui eam habuerit, an sit donum à bono Spiritu proueniens, an fraus intrusa à malo.

Hoc supposito. Ego iterum Fidelibus omnibus consulo vt, si piè viuere, & suam æternam salutem obtinere, aut etiam ad Perfectionem Christianam tendere cupiunt, his Exercitijs faciendis quotannis se dedant, siue vtendo viuo Instructore, siue loco illius hoc libello. Quocasu, si cui occurrerit dubium aliquod, aliquem circa illud Confessarium pium, & doctum consulere poterit. Statuatque certò quicumque hæc Exercitia fecerit, quòd nunquam se pœnitebit illa fecisse.

L A V S D E O.

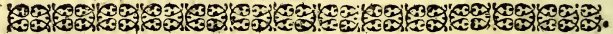

ORA-

ORATIO AD CHRISTVM DOMINVM.

A Nima Christi sanctifica me. Corpus Christi salua me. Sanguis Christi inebria me. Aqua lateris Christi laua me. Passio Christi conforta me. O bone Iesu exaudi me. Intra tua vulnera absconde me. Ne permittas me separari à te. Ab hoste maligno defende me. In hora mortis meæ voca me. Et iube, me venire ad te, vt cum Sanctis tuis laudem te in sæcula sæculorum. Amen.

Reimprimatur si videbitur Reuerendis. Patri Mag. Sac. Pal. Apost.

Sperellus Episc. Interamnen. Vicesg.

Reimprimatur.

Fr. Ioseph Maria Berti Reuerendis. Patris
Fr. Thomæ Mariæ Ferrarij Sac. Apost.
Pal. Mag. Socius Ord. Præd.

~~esthival~~ ~~Commece~~ ~~habington~~ II | ~~Relati~~ ~~robins~~ ~~on~~ F | ~~Wolff~~ ~~Luigi~~ |
roy pp: ~~Leukini~~. ~~Seile~~ ~~de~~ ~~loris~~ XIV II | ~~et~~ ~~histoire~~ ~~de~~ ~~la~~
~~guerre~~ ~~de~~ ~~Boheme~~ III | ~~Frederic~~ ~~du~~ ~~la~~ ~~guerre~~ ~~de~~ ~~Boheme~~ I
gramm: ~~italienne~~ / ~~Aut~~: ~~dal~~: ~~can~~: ~~gulden~~
Belin ~~grammaire~~ ~~françoise~~: | 1

WILLIAM SALLOCH
Pines Bridge Road
Ossining N.Y. 10562

